

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

GRUDA

Revija za kmetško prosveto. — Izhaja vsakega 20. v mesecu. — Celoletna naročnina Din 30'— Za dijake Din 20'—. Posamezna številka Din 3'—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Tavčarjeva 1. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 13.440. Glasilo „Zveze kmetških fantov in deklet“ v Ljubljani. — Izdaja konzorcij „Grude“ v Ljubljani (France Koruza). — Urejuje: Dolfe Schauer.

Tiska tiskarna Slatnar, družba z o. z. (L. Vodnik in A. Knez) v Kamniku.

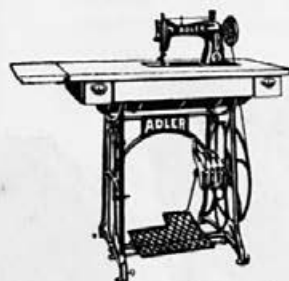
VSEBINA:

Slavo Štine: Cvetoči maj. — Joža Musil: Borba za novo življenje. — Slavo Štine: Oglar. — Inž. A. Paleček: Svetovni nastop kmetškega stanu. — Manko G.: Naša gruda. — Vinko Bitenc: Fantovsko sonce. — Franc Gerželj: Švehla, Stambolijski, Radić. — Lojze Zupanc: Hrkovina je prazna. — Slavo Štine: Trije bratje. — Ing. J. Teržan: Pregled zemljiškega davka Slovenije za l. 1933. — Kus Viljem: Žena v gospodarstvu. — Delovanje Zveze slovenskih zadrug. — Organizacija. — Kotiček za dekleta. — Kmetški sport. — Ali več? — Zapisiki. — Uganke.

Najboljši šivalni stroj in kolo

je samo

„ADLER“

Lepo opreme! Ugodno odplačevanje! Pouk v umetnem vozenju brezplačen

Pisalni stroji v treh velikostih kakor tudi pletilni stroji na zalogi

Nadomestni deli za vse stroje in kolesa ter pnevmatika edino le pri

Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Priporoča se Vam

SLAVIJA

Jugoslovanska zavarovalna banka

V LJUBLJANI

Za vse vrste zavarovanj.

Podružnice v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Novem Sadu, Osijeku in Splitu. Zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

Zanimajte se za pogrebna zavarovanja.

Centrala v Ljubljani. Telefon št. 21-76 in 22-76

GRUDA

MESEČNIK ZAKMETSKE PROSVETO

5.

MAJ 1934

XI.

Cvetoči maj

Slavo Štine

*Prišel je spet cvetoči maj,
spet ptičji zbor se čuje;
zelen je travnik, vrt in gaj —
pomlad povsod kraljuje.*

*Čez ves ta kras, čez ves sijaj
se cvetje v zrak steguje;
ko boža vetra ga pihljaj —
se cvetje poljubljuje ...*

*Ostani vedno v cvetju, maj,
naj ptičji zbor se čuje,
a veter božaj in pihljaj —
da cvet se s cvetom
poljubljuje ...*

Borba za novo življenje

Joža Musil

Pavle pa je medtem že vstal ter dekle in fanta drug drugemu predstavil. „Moja rojakinja, Cilka Sojerjeva. — France Kovač.“ In mlada neznanka sta si segla v roke.

Cilka je sedla. „Sedi še ti, France,“ je povabil Pavle.

„Ne utegnem, oglasil sem se le mimogrede. Na poti v uredništvo sem in mudi se mi. Moram te pa obvestiti o poteku včerajšnje seje. Zaman smo te čakali...“

„Saj veš, da nisem utegnil priti. Kako ste se torej pogodili?“

„Stvar je v dobrem tiru. Vsi navzoči so navdušeno sprejeli najin predlog, da se mora mlada generacija čimprej in čim odločnejše lotiti udejstvovanja v narodovem življenju.“

„Res; končno so se tudi mladim odprle oči ter zrasla volja, da je treba presekati grobno tišino in lenobnost, vzburiti in vzvaloviti javno življenje in se z vso mladostjo vreči na delo.“

„Prav imaš, Pavle. Mladina iz premožnih družin trati svoje mlade moči v uživanju in veseljačenju. S posedanjem po zakotnih barih in beznicah se samo oddaljuje od resničnega življenja. Študentovstvo in mlado šolanstvo tiplje in blodi v nejasnih nazorih o življenju, kar onemogoča složno, enotno udejstvovanje. A kmetška in delavska mladina? Ta grenko občuti pezo današnjega življenja, razrvanih razmer in nesocialne dobe.“

„Mladi se morejo upreti ter si z življenjsko silo priboriti dostop v javno življenje in delati za ustvaritev novega gospodarskega reda, ki bo odgovarjal duhu naše dobe. Umetniki smo sicer nekoliko oddaljeni od teh stvari, ker več ali manj ždimo v samoti, toda vedi, France, da se bomo vselej v vaših vrstah borili za nov jutrajnji dan.“

„Za vas morajo govoriti vaša dela, ki morajo biti luč in svetiti na poti v bodočnost. Ko sva se spoznala, Pavle, si mi pripovedoval o bedi ljudstva vašega hribovskega kraja, ki ga brezobzirno izžema velekapitalizem. Toda to je danes povsod. In zastopniki tega ljudstva, ki sede v parlamentu? Postali so hlapci in sluge tega gospodarskega reda, ki do skrajnosti izkorišča najširše vrste naroda. Za topla in dobičkanosna mesta v različnih upravnih svetih i. t. d., ki jim jih nudi današnji kapitalistični sistem, izdajajo ljudske interese. Postali so strežniki in ministranti tega oderuškega sistema, ki jih za majhne nagrade uporablja kot krotitelje upravičenegu ljudskega srda. Pa se mogoče tega še ne zavedajo — v tem gnojnem vzdušju so bili vzgojeni. Mlada generacija pa mora prinesiti temeljito spremembo ter se močno uveljaviti v parlamentarnem življenju, kamor današnja vladajoča generacija nikakor ne dovoli stopiti mladini,“ je ognjevit govoril mladi časnikar, stopajoč po delavnici. Ustavil se je ob skupinskem kipu, ki ga je bil Pavle pravkar odgrnil. Strme se je zagledal v ta mogočni izraz umetniškega duha. Obrnil se je k Pavletu, ga prijel za roko ter mu dejal: „Zaman iščem besed, s katerimi bi izrazil vrednost in ceno tega umotvora, v katerega sem pravkar strmel. Vsak posamezni delec je živa beseda, a celota tvori mogočno sklad-

nost, izražajočo vse tisto, kar danes manjka delovnemu ljudstvu. V tem delu se zrcali življenje množic in pripravljenost za borbo. In ti mi nisi nikdar povedal, da delaš na tem mogočnem umotvoru.“

„Razen vaju, ga doslej še nihče ni videl.“

„In kakor sva bila midva presenečena, tako bo presenečena vsa javnost,“ je pripomnila Cilka.

„Gotovo nameravaš to delo nekje razstaviti,“ je vprašal France.

„Ne. To delo, ki je življenjska podoba ljudstva iz mojega rojstnega kraja, je posvečeno temu ljudstvu,“ je poudaril Pavle.

„Pavle, ti si zmiraj nekoliko čudaški, a tudi izviren. Čim pridem v uredništvo, bom napisal poročilo o tem umotvoru. Hiteti moram, pa bom še prišel nemara prepozno,“ je še dejal France in se v naglici poslovil.

Peca na Koroškem Vlado Cizelj

Komaj se je poslovil France že se je dvignila tudi Cilka.

„Toda, Cilka, pa vendar ne misliš že oditi? Zaboga, lep gostitelj sem, z ničemer ti nisem postregel. Nikar se ne hodi!“ je prosil Pavle in že stopil v sosednjo sobo ter prinesel na večjem pladnju nekaj prigrizka in vina.

Sprosil je Cilko, da je sedla; in že sta bila v živem razgovoru o rojstni vasi in njuni mladosti. Bolestno občutje se je izgubilo. Njuni duši, osveženi in oprani z mladostnimi spomini, sta peli v veselju.

V razgovor je zvonko udarjal zdrav in neprisiljen Cilkin smeh. V tem času pa se je ustavil pred vrati delavnice mlad mož, oblečen v vojaško uniformo. Dvignil je že roko, da bi potrkal — pa je v tem hipu zaslišal izza vrat smeh, ki se mu je zdel tako znan... Bilo mu je, ko da je dalnja godba, polna čudovitih zvokov priplula v njegovo srce in zdramila vsa zatajena čustva.

Mladi mož je vztrepetal. Obšla ga je slabost in oprl se je na zid, da bi ne padel. V grlu pa je zledenel en sam vzdih:

„Cilka!“
Izza vrat pa se je še naprej čul glasnejši pogovor in med njim Cilkin in Pavletov smeh. Besed ni razumel, toda koj je ugotovil, da sta Cilka in Pavle sama.

Ostra bolečina mu je jedko stisnila srce. Z rokami je stisnil senca in odšel kakor omotičen.

Bil je Logarjev Aleš, vračajoč se od vojakov. Domov grede se je ustavil v mestu, hoteč obiskati Pavleta. Privedla ga je skrita želja, da morda pri Pavletu kaj zve o Cilki.

Toda Cilko je našel pri njem, ki ga je hotel obiskati.

Kakor senca se je vlekel po mestnih ulicah, kjer je šumelo in valovilo vsakdanje mestno življenje. Strt in ubit se je naposled privlekel na postajo. In trenutek za tem ga je odpeljal vlak proti rodnemu kraju.

6.

Večerilo se je, ko je Vranica pozvonil v vili tovarnarja Adolfina, člana delniške družbe.

Slugo, ki mu je prišel odpreti, je koj vprašal po gospodu.

„Doma je,“ je sluga kratko pojasnil.

„Prosim, da me milostljivi gospod sprejme,“ je dejal Vranica ter se ponižno sključil, čim je prestopil prag tovarnarjeve hiše.

„Pojdite za mano,“ je dejal sluga ter ga odvedel po stopnicah. Potem je Vranico prijavil in ga nato spremil v sobo.

Vranica se je s hlapčevskim izrazom v obrazu nekajkrat globoko priklonil proti naslonjaču, v katerem je udobno sedel približno osemindesetletni mož, bral časnik ter kadil. Ko je opazil Vranico, je odložil časnik ter vstal.

„Milostljivi gospod . . .“ je zajeceljal Vranica.

„No, kaj vas je privedlo k meni?“ je vprašal tovarnar s pokroviteljskim in važnim naglasom.

Vranica je molčal. Nekoliko nižje je še sklonil glavo, a v očeh mu je zasijala hlapčevska vdanost in zmedenost.

„Kaj torej hočete?“ je tovarnar iz znova vprašal.

„Milostljivi gospod, vole imam naprodaj . . .“

„To ni moja stvar, obrnite se na našega upravitelja!“

„Tudi vas se tiče, milostljivi gospod.“

„Rad bi vedel, kaj,“ je z nasmehom dejal tovarnar.

„Plačajte mi za kilogram nekaj dinarčkov več in povem vam stvari, ki vas bodo močno zanimale.“

„Kaj vendar?“

„Povem vam šele, ko mi daste črno na belem, da ne bom povedal zastonj.“

Tovarnar je omaluvažujoče segel v žep, izvlekel beležnico napisal na listič nekaj besed ter ga izročil Vranici.

„Oglasite se s tem lističem pri upravitelju. A zdaj — govorite!“

Vranica je hlastno segel po lističu, naglo preletel črke, ga zganil ter spravil v žep. Obraz mu je zasijal od zadovoljstva, da se je počutil skoraj domačega. Iz žepa je privlekel mehur s tobakom ter pričel lagodno polniti pipo.

Tovarnar je prezirljivo zrl nanj; rad bi že čul novico, ker pa se pred Vranico ni maral ponižati, ga tudi ni silil k pripovedovanju.

Vranica si je naposled prižgal pipo, parkrat krepko potegnil ter se prav važno in imenitno ozrl na tovarnarja.

„Čudne reči se godijo po svetu. E, to bi naši dedi strmeli, če bi vstali iz grobov! A čemu bi se jezil.“

„Govorite stvarno! Nimam časa in ne poželjenja poslušati vaše klaftrsko kokodajsanje,“ ga je tovarnar ostro opomnil.

„Tako, tako, na kratko — ob tovarno vas nameravajo spraviti.“

„Smešno! A kdo?“

„Nu, doslej še sam dobro ne vem. Vem pa, da se nekaj pripravlja . . .“

„Kaj, da se pripravlja,“ mu je tovarnar neučakano skočil v besedo.

„Ob tovarno vas nameravajo spraviti.“

Tovarnar Adolfin se je bahavo zasmel. Vranica ga je užaljeno pogledal: jezilo ga je, da se tovarnar smeje stvari, ki jo je smatral za silno važno.

„To se vam je posrečilo. Toda doplačila vam nisem dal zato, da brijete iz mene norce,“ je dejal tovarnar, ko ga je minil smeh.

„Stvar je važnejša, nego si mislite, milostljivi gospod! Da ste o njej poučen kakor jaz, bi se ne smejal. Vaša stvar je, če se smejete, toda mislim, ko spoznate ves položaj, vam ne bo več do smeha,“ je pripomnil Vranica samozavestno.

„Povejte torej, kar veste!“

„Naj pričnem v začetku . . .“

„Toda stvarno; nimam mnogo časa,“ ga je tovarnar spet opomnil.

„Tako — torej — da pridem k stvari: tovarno vam hočejo vzeti.“

„Toda rad bi vedel, kdo?“

„Kmetje in delavci!“

„A?“

„Da, kmetje in delavci.“

„Odkod imate to novico, človek?“

„Ljudje o tem vsepovsod govorijo; pripravljajo se na to.“

„Ostalo pa bo pri pripravi. Živimo v demokratični državi, ki priznava zasebno lastnino ter jo brani in čuva. Saj nismo v boljševiški Rusiji,“ je trdo dejal tovarnar.

„Še vedno me ne razumete, milostljivi gospod. Mislijo, da jim boste prostovoljno prepustil tovarno, sicer vas pa k temu prisilijo.“

„Hm, rad bi vedel, kako in kdo!“

„Tega doslej še ne vem. Toda nekaj pripravljajo, snujejo nekakšno društvo, ki naj prevzame tovarniško podjetje. Vse vodita mladi Logar in bajtar Sojer. Od hiše do hiše hodita in pregovarjata ljudi. Imata jih bojda

že mnogo na svoji strani. Čul sem, da ne bo nihče več prodal krompirja vaši tovarni za škrob. Tudi živine vam ne bodo več prodajali. Vse name-ravajo pošiljati v glavno mesto."

Te besede so tovarnarja Adolfinu zresnile. Na vse, kar mu je doslej Vranica pripovedoval, se je oholo smejal, poslednje besede pa so mu šle do živega.

Vranica mu je zdaj zrl naravnost v obraz ter zadovoljen zaključil no-vico: „Zdaj vidite, milostljivi gospod, da nisem prišel zbijati šal, nego sem vam prinesel novico, ki vas mora zanimati. A, da ne pozabim, tudi delavci so v to zapleteni. Ta — vruga — kako mu je že ime — aha — Tomaž Hostnik, ta jih pa vodi."

„Tako, dobro; toda gorje mu, kogar zalotim pri delu proti meni! Hvala vam, gospod Vranica. Čim izveste kaj novega, ne pozabite mi sporočiti. Ne bo zastoj", se je z nepričakovano vljudnostjo obrnil tovarnar Adolfin proti Vranici.

Vranica se je v prvem hipu zadovoljno nasmehnil, potem pa se je z resnim obrazom in iskječimi očmi globoko priklonil.

„Na razpolago sem vam, milostljivi gospod. Prav vse bom podrobno zasledoval, in čim kaj izvem, vam takoj sporočim. Zdaj pa moram domov. Zbogom."

Tovarnar mu je segel v roko; čim so se za njim zaprla vrata, je stopil k telefonu, da skliče delničarje in ravnatelje na sejo.

Ko je Vranica zapustil tovarnarjevo vilo, ni šel domov po cesti, temveč je zavil v hosto na stezo. „Oprezen moram biti", si je dejal. Zadovoljno je stopal skozi hosto, na katero je polagoma legal večerni mrak. Sonce je to-nilo v zapad, skozi zeleno vejevje je rdéče gorela večerna zarja.

Ko je stopil s hoste, mu je pogled obstal na žitnem polju, ki je valo-vilo v bujnem zorenju. Skoraj malomarno je stopal sredi šumečega žitnega morja, tehtajoč z očmi bogato žetev. Kakor v vsem, tako se je Vranica tudi v tem ločil od ostalih kmetov: drugim so se ob pogledu na valujoče klasje dvigala prsa od radosti nad bogatim plačilom za težko delo; Vranica pa je bil čisto drugačen človek, kakor je zanj povsod veljal grobi dobiček, prav-tako je tudi zrl delo na zemlji. In tako je šel skozi to morje klasja z la-kotno in poželjivo mislijo.

Stemnilo se je skoraj, ko je prišel do vasi. Tu je srečal bajtarja Sojerja in Logarjevega Aleša.

„Odkod, sosed?" ga je nagovoril Sojer.

„Nič posebnega — to božjo letino sem šel gledat," je lagal Vranica.

„Imenitno kaže — lepo, da bi le ne prišlo kaj podobnega kot pred tremi leti," je posegel vmes Aleš.

„Bog nas varuj," se je prekrižal Vranica. „Kam pa vidva?"

„V krčmo greva. Sestanek imamo tam," je odvrnil Sojer.

Vranici so te besede kar zagomazele po vsem životu, v očeh mu je živo zagorelo. Brezbrižno je dejal: „Isto pot imamo. Grem na kozarec vina."

„Pa se vam bo tudi prileglo po takem sprehodu,“ je rekel Sojer tja-vendan, ker mu ni bilo posebno všeč, da se jima pridruži Vranica. Sicer pa ni potem nihče ničesar več spregovoril.

Molče so prišli do krčme. Sojer in Aleš sta iz gostilniške sobe stopila proti stranski manjši sobi, a ž njima tudi Vranica.

„Oprostite, sosed, razen naju ni še nikogar, dotlej da ostali pridejo, se morava z Alešem sama posvetovati,“ se je Sojer pred vrati obrnil k Vranici.

„Ko pridejo še ostali, pridem k vama,“ je skoraj zamerljivo dejal Vranica.

„Zakaj ne,“ ga je povabil Sojer, stoječ med vrati.

Vranica je ostal sam. Sedel je za mizo, naročil ter polagoma pil. A z očmi je kar vrtal v vrata, za katerimi sta izginila Sojer in Aleš.

Sojer in Aleš sta bila medtem že sredi dela. Na mizo sta razložila razne listine in papirje. Aleš je pričel pisati, Sojer pa je pripomnil: Naročil sem Hostniku in Kolencu, naj prideta na ta predhodni sestanek, da se bomo vsaj v glavnem sporazumeli.

„Hostnik ne pride“ je v tovarni. Mislim pa, da gotovo pride Kolenc; mogoče da se je zamudil, saj veš, da je iz sosednje Rašice do nas lep kos pota,“ je odvrnil Aleš.

„Da le Kolenc pride!“ V glavnem je on potreben, ker je bil namreč pretekli teden v mestu, kjer je dobil važna sporočila.

Ta hip se je oglasilo trkanje in že je stopil v sobo Janez Kolenc, kmet iz Rašice.

„Mi o volku, volk iz lesa. Pozdravljen, tovariš! Tebe čakava. Kaj pri-našaš iz mesta?“

(Dalje.)

Oglar

Slavo Štine

Ko v tihi, deviški prirodi

se trudim, ubog samotar —

kaj glavam visokim se blodi

in drugim, ni meni nič mar!

Žareča, ognjena je kopa —

o sreči mi sanja srce,

čeprav sem še vedno brez stropa

in trde so moje roke ...

Čeravno sem črn, kot zamorec,

me ljubi prav zalo dekle;

ko lasten prisluzim si dvorec,

za večno poda mi srce ...

Svetovni nastop kmetskega stanu

Svetovno zanimanje za kmetovalca

Inž. A. Paleček

Eden izmed upoštevanja vrednih preokretov v miselnem razvoju zapadne Evrope je rastoče zanimanje za kmetovalca in za podeželsko ljudstvo. Kakor utrujeni od stalnega pretresanja in raziskovanja raznih problemov industrijske in meščanske družbe, a še bolj nevoljni radi nesposobnosti te družbe, ustvariti harmonični in pravični socialni red, obračajo se danes povsod na zapadu številni krogi po nasvet in pomoč k enim najzanemarljivejših in najzavrzenejših skupin te družbe — k vasi in k kmetovalcu.

Vas in kmetsko ljudstvo sta bila sicer vedno, tudi v dobi najintenzivnejšega industrijalizma, predmet pozornosti izvestnih vrst mestnega ljudstva — umetnikov, literatov in etnografov. — Današnja doba se razlikuje od minule v tem, da so danes to na prvem mestu socialni politiki, narodni gospodarji in praktični državniki, ki se v splošni zmedi družabnih in moralnih vrednot, ki sta jo povzročila razkol in razpad industrijsko-kapitalistične družbe, obračajo k vasi in njenemu ljudstvu, ugotavljajo njihovo važnost in prednost v naši dobi ter se trudijo, zagotoviti si njihovo sodelovanje pri graditvi novega moralnega, družabnega, gospodarskega in političnega reda.

Vas in kmet prestajata biti pasivna družabna skupina.

V Angliji, Ameriki in Nemčiji — da navedemo le tri predstavnike industrijskega sveta — postaja kmetski stan, katerega interesi so bili po cela stoletja žrtvovani industrijalizmu, naenkrat središče pozornosti in skrbi ter eden vogalnih stebrov, na katere zidajo graditelji novega družabnega reda. Naj bo konec današnje svetovne krize kakršenkoli, toliko je že danes gotovo da bo v novem socialnem redu zagotovljeno vasi in kmetskemu stanu častnejše, pomembnejše in odgovornejše mesto, kakor je bilo v dobi fevdalnega suženjstva ali pa v dobi enostranskega industrijalizma. Vas in kmetsko ljudstvo prestajata danes povsod na zapadu biti pasivna sestavina družbe, zgolj prvo-produmenti, za katere je veljal industrijski red, ter postajata aktivna sograditelja in soustvaritelja nove družbe. Ne samo njihovi izdelki, temveč tudi njihovi možgani, njihova inteligenca, njihove predstave in ideali so vzeti v teh zapadnih državah v poštev pri ustanavljanju smernic nove gospodarske, socialne in kulturne politike.

Kako ogromen preokret napram nazorom preteklega stoletja!

Prej je bil napredek identificiran z industrijalizacijo družbe, danes pa opuščajo zapadne napredne države polagoma — teoretično in praktično — bežne predstave o idealni zmehanizirani, industrijalizirani in urbanizirani civilizaciji in empirično grade novi red, opirajoč se ne samo na zrelo industrijo in eksport, temveč tudi na zdravega kmeta in srednji sloj ter zahtevajoč socialno pravičnost ne samo za industrijsko delavstvo, temveč tudi za zadnjo gorsko vasico in za mase drobnega kmetskega ljudstva. Vera v neomejene sposobnosti industrijske civilizacije izginja in karakterizira danes prej vzhodne države in orijent kakor pa zapadno Evropo.

Zmaga socialnega agrarizma nad industrijalizmom.

Nas zanima pri tem razvoju tudi ta okolnost, da zmagujejo v interesu celote socialnopolitični oziri nad koristmi vplivnih industrijskih skupin. V industrijskem redu ima vsak poedinec in stan toliko vrednost, kolikšna je njegova gospodarska potenca. Po tej formuli je vendar koristnejša in vplivnejša ena ali nekoliko tovarn z nekoliko stotinami šolanih ljudi, kakor pa stotisoči drobnih delavcev zemlje. Proti temu nazoru, ki je povzročil vsem zapadnim narodom nepopravno škodo, raste danes prepričanje, da ni pravilno presojati pomen poedincev in družabnih razredov samo po njihovi gospodarski zmožnosti in tehnični dovršenosti, temveč enako po celi vrsti drugih socialnih funkcij. Je to baš posebnost kmetskega sloja, da ima posebno socialnopolitično funkcijo, da je obenem biološki zaklad naroda in njegova važna нравna opora v kritičnih dobah. Zato se posveča danes v vseh zapadnih državah Evrope posebno pozornost podeželju ter dela poizkuse, kako bi se to podeželje bolj uveljavilo pri odločanju o glavnih interesih naroda, o njegovi osvoboditvi gospodarskih bremen, ki jih je na njega navalil industrijsko-kapitalistični red, ter o njegovi boljši uvrstitvi v novi gospodarski in družabni red. Uvaževanja vredno je, da niso to samo inteligentni kmetje, temveč enako številne vrste mestne inteligence, socijologi in socialni politiki, ki se postavljajo v službo teh stremeljenj.

Bilo bi umestno, da bi se tudi v naših kulturnih krogih in v naši praktični politiki posvečala kmetu slična mera pozornosti, kakor se v zapadnih industrijskih državah. Je-li bodočnost v znamenju boljšega izkoriščanja prirodnih prednosti vasi in kmetskega sloja v korist celote, potem se obeta srednji in vzhodni Evropi in z njo vsemu Slovanstvu velika bodočnost. Če ne morejo naša mesta tekrovati, kolikor se tiče bogastva, leska in raznih tehničnih in socialnih pridobitev z mesti zapadne Evrope, pobrigajmo se za to, da bomo imeli napram temu najzdravejše, najdelavnejše, najurejenejše, najplemenitejše in najkulturnejše podeželje v Evropi. Taka bi morala biti naša častiželjnost in tak tudi prispevek Slovanstva k evropski kulturi.

(Po Mladem Venkovu.)

Náša gruda

Manko G.

Náša gruda je bogata,
s klenim zrnjem poškopljena,
ob poletnih vročih dnevih
z znojem kmeta napojena

Gruda nam je mati dobra,
zlato njeni so darovi,
varna so v naročju njenem
polja, hiše in domovi.

In spomladi ko razlije
smeh se med razore speče,
sonce jo ogreva z neba,
lice boža ji ljubeče.

Tiho gruda sklanja glavo,
le o sreči kmeta sniva —
in nebo iz zlate zarje
blagoslov nad njo razliva.

Fantovsko sonce

Šaljiva zgodba z resnim poudarkom

Vinko Bitenc

5. Brenteževa Micka

Na Brentežovo dvorišče je zavil visoko naložen voz sena.

„Eee — oha! Stoj šimel!“

Konja sta obstala. Micka je spustila vajeti in se zdrsala z voza na tla.

Brentež je pred hišo klepal koso.

„Ste vse naložili?“

„Vse!“

„Zapelji voz pod streho, Micelj. Če ne bo časa, ne bomo danes zmetali.“

„Kakopa! Jutri je nedelja in se ne spodobi, da bi stal voz s senom pred hišo.“

Brentež je jezno pljunil predse.

„Pa jo zmečite, no! Saj tako vem, da mora biti vedno vse po tvojem.“

„Ne vse, samo tisto, za kar vem, da je prav!“

Micka, visoko, vitko dekle, zelo prikupljivega obraza, toda z ne posebno nežnimi, skoraj moškimi kretnjami, je pljunila v roke in potisnila prazen parizar, ki je stal pred svislimi, daleč vstran. Nato je prišla za vajeti in pognala konja s senenim vozom na mesto, kjer je prej stal prazen voz. Odpreгла je konja in ju odpeljala v hlev.

Medtem so se vrnili s senožeti ostali Brenteževi: Janez, Tona, dekla in hlapec, s kosami, vilami in grabljami.

Na prag je stopila Brentežka.

„Alo, južinat! Zmetali boste že potem!“

Micka je prišla zadnja k mizi. Bila je pridna in delavna kakor čebela močna in korajžna, a samosvoja in malobesedna.

Brentežka je dejala včasih:

„Ne vem, po kom se je vrgla naša Micka. Najmlajša je, pa najbolj pametna, Janez in Tona sta čisto druga. Micka nam odleže za dve dekli in za enega hlapca. To bo gospodinja.“

Domači so jo klicali „Micelj“, pa tudi Jaršovci so se navadili tega imena.

Posebno so jo obražali kajzarji, ki niso imeli svoje živine in so morali najemati za oranje.

„Brentežev Micelj“ je bil najboljši oratar v vasi. Še poganjača ni bilo treba pri oranju, Micka je opravila vse sama; držala je za drevo in pogajala obenem. Pa kako hitro in vztrajno! Najbolj trdo deteljišče se je v kratkem času izpremenilo v zrahljane, kadeče se lehe.

In če je bilo kje na vasi treba pobeliti hišo, so najeli Miceljna. Ta je opravila delo najboljše in najcenejše.

Brentež je sicer godrnjal, da je doma dosti dela in sta se zaradi tega večkrat sporekla s hčerjo. Toda v tem oziru Micka ni poslušala očeta. Gle-

dala je, da je doma opravila svoje delo, potem pa je šla, kamor so jo naprosili.

Z denarjem, ki ga je zaslužila pri tem, pa Micka ni znala ravnati. Po večini ga je znosila v krčmo za cigarete; viržinke in za — pijačo.

Micka sicer ni pila veliko, kvečjemu tu in tam kozarček žganja, pač pa je dajala za pijačo vaškim fantom. Tudi v kajenju bi lahko posekala marsikaterega možaka v vasi. Saj je šla nekajkrat celo vasovat s fanti. Zavriskala je tako, kakor nobeden izmed njih. Toda Bog ne zadene, da bi se jo kdo dotaknil! Ciflov Jaka jo je ob nekem takem vasovanju hotel prijeti čez pas, pa mu je Micka tako prisolila okrog ušes, da mu je tri dni brnelo po glavi.

Fanta ni imela Micka nobenega, odkar sta se bila sprla s Kodranovim Lukom. Ta je bil visok, suh fant, pa precej bojazljiv. Nekoč so ga bili fantje napodili. Zatekel se je pod Mickino okno, češ naj ga skrije pred zasledovalci. Micka pa — ne bodi lena — odpre okno in kar rta lepem oklofuta svojega ljubčka.

„Midva sva že opravila! Takega strahopetca ne maram za fanta, še manj za moža!“

Še dolgo potem je krožila po vasi zbadljivka, ki so je zložili hudo-mušni fantje na račun oklofutanega vasovalca. Začela se je takole:

Kodranov Luka
skoz' okno pokuka,
Micelj odpre in
po buč' ga nasmuka.

Taka je bila torej Brenteževa Micka, ki jo je Anžon zbral sinu za nevesto.

Tisto nedeljo popoldne sta sedeli z materjo in sestro Tono za belo pregrnjeno mizo, na kateri je stala posoda s šopkom nageljev. Oče je odšel k sosеду, rekoč, da se takoj vrne. Janezu se je takoj po kosilu mudilo na vas, hlapcu tudi, dekla pa je spala v senci za hišo.

„Micelj, ali danes ne greš na Brdo k večernicam?“ je vprašala Tona.

„Saj bi najrajši šla“, je odgovorila Micka.

Bila je namreč cerkvena pevka in je pela alt, če je bilo treba pa tudi — tenor.

„Kakopa“, je brž oporekla mati; „Anžonova prideta, ti pa od doma“.

„Oh, naj prideta, briga me!“ je Micka nejevoljno stresla z glavo. „Ne vem, kam se vam tako mudi z mojo možitvijo? Saj je Tona starejša od mene.“

„Tono bo vzel Baharjev Miha“, je važno pravila mati. „Ker mu pa stari še ne da posestva iz rok, morata oba čakati. Pa kaj bom pripovedovala, saj sama dobro veš“.

„Bogve, kdaj bo kaj!“ je vzdihnila Tona.

Micka si je prižgala konec viržinke.

„Jaz tudi lahko še čakam.“

Brentežka je vzrojila.

„Čakam, čakam! Ali misliš na večno ostati Micelj s tisto frdamano cigaro v ustih? Prilika se ti ponuja, ne vrzi jo od sebe! Boga zahvali, da prideš k taki hiši, kakor je Anžonova. Pa tak fant, kakor je Francelj! Dekle, dekle, imej pamet!“

Micka je puhala dim predse in molčala. Potem si je z roko podprla glavo in dejala:

„Mislite, mati, da bi Francelj vzel mene po lastnih nagibih? Bežite no! Stari Anžon sili, ker mu diši moja dota, Francelj ima itak svojo ljubico na Brdu. O, dobro vem!“

Tona se je smejala, mati se je jezila.

„Saj ti tako vse veš! Tona, pojdi in poglej za ogrom, če se že peljeta.“

Tona je zazehala in odšla iz sobe.

Mati in hči sta bili nekaj časa tiho. Pa se je nenadno oglasila Micka:

„Francelj sploh ni zame, mati! Prezal je, prenežen in premalo rovtarski. Fiks Laudon, saj ga položim na tla, kakor otroka, če se sprimeva.“

In Micka se je široko zasmejala.

Mati jo je kar gledala, kakor bi ne mogla verjeti, da je to res njena hči. Kaj se je pregrešila, da jo je Bog tako kaznoval? Saj v njeni rodbini ni bilo nikogar s takimi lastnostmi. Pač! Brentežka se je spomnila na neko svojo teto, sestro njene matere.

O tej so pravili, da se je bila nekoč udeležila vaškega pretepa v gostilni in užugala vse dedce.

Micka je vstala izza mize.

„Kaj premišlujete, mati?“

„Tebe in tvoje čudno vedenje.“

„Jaz ne morem nič zato, mati“, je skoraj zajokala Micka. „Vem, premalo dekliškega imam na sebi, preveč sem nagla, divja. Zato, me ne silite v zakon s takim, kakor je Anžonov. Če me že morate, me omožite s kakšnim hribovcem, postavnim, z Brlogarjevim Jernejem. Ta ni več tako mlad, ampak hrust, močan kakor vol. Takega mi skomandirajte!“

Vrgla je ogorek cigare v kot in odšla proti durim.

„Kam greš, Micelj?“

„Tone ni nazaj, grem sama pogledat, če se že peljeta snubca. Kar naproti jima grem, hihih!“

In Micka je že odhitela skozi vrata.

Švehla, Stambolijski, Radić

(Tvorci slovanskega agrarizma)

Francè Gerželj

2. Aleksander Stambolijski

Nobeno organizirano socialno-družabno kmetsko - delavsko gibanje ni v svoji borbi doprineslo tolikih žrtev kot prav kmetsko - delavsko gibanje na Bolgarskem. Zato se tudi v današnji dobi javlja to gibanje kot eno najsimpatičnejših in najprivlačnejših iz polpretekle dobe slovanskih agrarnih gibanj. Značilen znak bolgarskega kmetsko-delavskega gibanja je stalna ogorčena, čestokrat krvava borba za najosnovnejše človečanske pravice. Površnemu opazovalcu se zdi, da je to borbeno gibanje predvsem zraslo iz čustvenosti in „balkanske“ ljudske duše, po naturi vročerkvne. Toda za primer heroj skega bolgarskega kmetsko-delavskega gibanja je taka sodba popolnoma napak. Bolgarsko kmetsko-delavsko ljudstvo je miroljubno, silno delavno in marljivo, skromno in štedljivo, toda v borbi s svojim nasprotnikom pa odločno, nepopustljivo in neustrašno. Te lastnosti so se v bolgarskem kmetsko-delavskem ljudstvu ostrile in utrjevale iz stoletja v stoletje, v dolgi dobi turške sužnjosti, ko je bilo treba največjega napora za ohranitev. Po turški sužnjosti pa ljudstvu v mladi bolgarski državi ni zasijala svoboda politična in gospodarska; z novimi gospodarji tujega porekla in narodnosti je sužnji jarem ostal, spremenilo se je le gospodarjevo ime.

Politične in gospodarske razmere so bile v Bolgariji koncem 19. stoletja skrajno neljudske, vsa državna organizacija zelo enostavna in začetniška. Bila je podoba, da vsa državna uprava in politika obstojata samo zavoljo tujerodnega kneza, tujerodnih oficirskih čet, priganjaškega uradništva, učiteljstva in priseljene aristokracije ter tujega kapitala, ki je zaslutil v mladi državi možnost ugodne eksploatacije. Primitivna politika se je omejevala le na mesta in večje trge, vas in podeželje pa sta bila popolnoma zanemarjena in zapuščena. Tujerodno gospostvo je v ljudskih množicah vzbujalo le nezaupanje in mržnjo. Draga in razsipna državna uprava je nalagala ljudstvu čemdalje večje davke, kar je med ljudstvom, ki je bolj in bolj obubožavalo, vzbujalo nezadovoljstvo in upor. Razsipni državni upravi se je pridružil še izkoriščevalni tuji kapital in trgóvinstvo, tako da je kmetsko-delavsko ljudstvo polagoma začelo iskati zaščite v samopomočnem združništvu ter v

organizaciji raznih krajevnih, malopomembnih političnih gibanj. S tem pa je s strani države, režima in meščanstva naletelo na hud odpor, tako da moremo reči, da je bilo bolgarsko kmetsko-delavsko gibanje že ob rojstvu s krvjo kršчено. Ta krvava usoda ga je spremljala več nego dve desetletji, po petih letih zmage in plodonosnega dela pa je doživelo svojo krvavo Golgoto, ko so mu ubili vodjo in ž njim nad 15 tisoč kmetov in delavcev.

Bolgarsko kmetsko-delavsko gibanje je bilo popolnoma narurna posledica takratnih družabnih in gospodarskih razmer. Kmetsko-delavsko ljudstvo je bilo prisiljeno v samoobrambi iskati pomoči. Iz malopomembnih gibanj je stvoril l. 1899. sposobni Pekarov trdno organizacijo, ki se je postavila v bran proti izkoriščevalcem. Organizacija je rasla kljub hudemu političnemu pritisku in zasledovanju. Zaman so bile ječe, vsa preganjanja in brezobzirno vojaštvo, ki je na zborovanjih in kongresih streljalo v množico. Gibanje, dasi idejno neutrjeno, je bilo na svojem prodornem pohodu in kmetsko-delavsko ljudstvo se ga je oklepalo kot rešitelja. Še istega leta je bila izvedena organizacija „Kmetsko-delavske zveze“. Takratne gospodarske razmere na bolgarskem podeželju in izkoriščevanje delovnega ljudstva najlepše priča poziv na tedanji kongres: „Več kot 21 let imamo že politično svobodo, toda kmetje še danes delamo kot voli, hranimo kot čebele, a živimo kot berači. Živimo samo zato, da plačujemo davke in da stradamo. Živimo zato, da zidamo drage palače tistim, ki jih redimo, sami pa moramo stanovati v kolibah in pečinah“.

Od tedaj pa do leta 1907 je gibanje stalno napredovalo, tako v organizacijskem kot političnem oziru. Z vsakimi volitvami, dasi so bile še tako krvave, se je število kmetskih poslancev pomnoževalo. Vera in zaupanje v gibanje sta v ljudstvu popolnoma zmagala; nasprotniki so se pričeli rastočega gibanja silno bati. Po volitvah l. 1907. najdemo prvič med poslanci „Kmetsko-delavske zveze“ ime 30 letnega poslanca Aleksandra Stambolijskega. V tej dobi je bilo gibanje že tako močno in utrjeno, da se je kot ostra opozicija postavilo proti režimu in njegovim meščanskim strankam, ki so na podeželju izgubljale postojanko za postojanko, med kmetsko-delavskim ljudstvom volivca za volivcem.

Če premotrimo dosedanje gibanje, je mogoče ugotoviti, da je bilo v prvi vrsti bolj organizacijskega pomena kot pa idejnega. Vsa važnost je slonela zgolj na organizaciji, ki ni imela še prave motorične idejne sile, temveč za glavno idejno gibalo še neurejena uporna in borbena čuvstvovanja.

Z javnim nastopom mladega Aleksandra Stambolijskega šele pričnenja smiselna in idejno utemeljena socijalno-gospodarska in politična borba. Težišče gibanja se je takorekoč prevesilo v idejno globino. Gibanje je pričelo rasti v smotrenost in načrtnost, borba je dobila pravi smisel s tem, da se je pričela biti za dejanske gospodarske, kulturne in politične pravice kmetsko-delavskega ljudstva. Mimo tega pa gibanje ni kot doslej skrbelo le za porast članstva in volivcev, temveč predvsem za splošno izobrazbo članstva ter pričelo polagati temelje svoje gospodarske organizacije z združništvom in različnimi gospodarskimi ustanovami, da se tako polagoma otrese

dotedanje gospodarske nadvlade, spregledalo pa seveda tudi ni važnosti lastnega neodvisnega kmetško-delavskega tiska kot najuspešnejšega svojega orožja. Gibanje je s tem prehajalo v smiselno zavestno borbo, po načrtu: kamen do kamna.

Kar je bil Antonin Švehla čehoslovaškemu agrarnemu gibanju, je bil Aleksander Stambolijski nemara še v večji meri svojemu bolgarskemu kmetško-delavskemu gibanju. To pa je le navidezna razlika, čim pomislimo, da so bile razmere, v katerih sta oba ta genijalna kmetška voditelja živela, popolnoma različne, dasi časovno istodobne. Toda razmere, ki so po tragični smrti Aleksandra Stambolijskega nastale v Bolgariji, ter vsa kasnejša bolgarska politika ter v veliki meri sploh politika na Balkanu, dajejo slutiti, da je s Stambolijskim legel v grob mož, po čigar idejah in delu bi utegnile vladati na Balkanu drugačne razmere. (Dalje)

Hrkovina je prazna . . .

(Poglavje iz romana „Stari Hrk“.)

Lojze Zupanc

Naposled so privihrali gasilci. Na velikem vozu so se pripeljali z dvema paroma konj, ki so vsi razpenjeni in raztepeni, z vdrtimi lakotnicami naglo sopli . . . Gasilci so brž potegnili brizgalno in cevi z voza. Par debelih curkov je zašumelo v ognjenem zublju in že je bil prazen Klimakov vodnjak. Kot bi trenil, so brez vprašanja vrgli cevi v sosednji, Hrkov vodnjak. Dva gasilca sta napodila ženske po hodne rjuhe; brez oklevanja so odšle in do dna izpraznile svoje skrinje. Potem so hitele namakati hodne rjuhe v vodo in jih razgrinjati po bližnjih bajtah ter jih neprenehoma polivale s polnimi škafi vode. Hvala Bogu, da sta bili vsaj bajti starega Hrka in Klimaka pokriti z opeko. Toda tudi iz Hrkovega hleva so morali spraviti živino na varnejši kraj.

Opomba uredništva: Ta odstavek je iz tehničnih razlogov izostal v 3. številu „Grude“ in ga sedaj priobčujemo.

Trije bratje

Slavo Štine

Trije zrasli so sinovi,
v borni kočici očeta;
dva usodi negotovi
sta sledeč odšla po svetu.

Prvi želel si je slave, —
zanjo se je silno trudil;
ko prišel je do veljave,
glavo svojo je — izgubil . . .

Drugi želel je bogastva —
našel ga je siromaček;
iz zavisti in sovraštva,
zopet je postal — beraček . . .

Tretji sin pa je ljubeče
stregel svojemu očetu:
v koči našel je več sreče,
kot bi je v bogatem svetu!

Pregled zemljiškega davka Slovenije za leto 1933

Ing. J. Teržan

Gotovo bo naše mlade kmetovalce, ki se zanimajo za narodno in državno gospodarstvo, zanimalo, koliko zemljiškega davka plača celokupno jugoslovansko kmetijstvo državi in koliko odpade na Slovenijo skupno in po poedinah poljedelskih panogah. Radi preglednosti hočemo vse odnosne številke razdeliti v skrižalko, iz katere je razvidno, koliko površine zavzemajo v Sloveniji: polja in njive, vrtovi in sadonosniki, vinogradi, travniki, pašniki, gozdovi in močvirja ozir. ribniki in jezera, koliko znaša katastralni čisti donos teh panog, izražen v dinarjih, koliko se plača od tega osnovnega davka, koliko znaša srednji čisti donos po 1 ha in kolik je osnovni davek po 1 ha.

Iz te skrižalke je n. pr. razvidno, da znaša letni katastralni čisti donos v Sloveniji 257,964.564 dinarjev in da se od tega plača državi desetina. Nadalje nam kaže ta skrižalka, da se plača po 1 ha največji osnovni davek od vrtov in sadonosnikov, na drugem mestu so vinogradi, na tretjem polja in njive, na četrtem travniki, na petem ribniki in jezera, na šestem pašniki in na zadnjem gozdovi.

Iz naslednje skrižalke so razvidne vse poedinosti:

	Površina v ha	Katastralni čisti donos v Din	Osnovni davek v Din	Srednji čisti donos po 1 ha v Din	Srednji osnovni davek po 1 ha v Din
Njive in polja . .	316.519	109,283.814-	10.928.381-	345.89	34.59
Vrtovi in sado- nosniki	19.108	12,898.928 -	1,289.893-	675.05	67.50
Vinogradi	31.176	16,694.806-	1,669.481-	635.50	53.55
Travniki	241.800	71,268.052-	7,126.805-	294.74	29.47
Pašniki	196.200	11,596.118-	1,159.612-	59.10	5.91
Gozdovi	698.509	36,127.376-	3,612.738-	52.09	5.21
Močvirje, ribniki in jezera . . .	1.031	95.470-	9.547-	92.60	9.26
Skupaj za Dravsko banovino	1,499.343	257,964.564-	25,796.456-	172.05	17.20
Skupaj za celo državo	21,742.271	4,938,969.292-	493,896.930-	227.16	22.72

Od celokupnega jugoslovanskega kmetijstva dobi država letno (n. pr. za l. 1933) 493,896.930 dinarjev osnovnega davka in sicer od 21,742.271 ha zemlje, kar znaša povprečno na 1 ha 22.72 dinarjev. Celokupen katastralni

čisti donos celokupnega kmetijstva znaša 4 938 969.292.— dinarjev in vzame od tega država desetino. Slovenija plača okrog 5,2% od skupnega državnega osnovnega zemljiškega davka od 1.499 343 ha, t. j. 6,9% od celokupne poljoprivredne površine cele države. Iz tega sledi, da naše slovensko kmetijstvo in šumarstvo ni najvišje obdavčeno, kot se to premnogokrat sliši. Povprečno odpade v Sloveniji osnovnega davka na 1 ha Din 17.20, dočim znaša ta davek povprečno za celo državo na 1 ha Din 22.72

Žena v gospodarstvu

Kus Viljem

Podobna je naloga delovnih žensk v stroki najpotrebnejših gospodarskih društev. Za vodstvo nekaterih društvenih ali združenih podjetij morajo biti ženske pravilno strokovno izobražene ali vsaj izurjene. One lahko vodijo društvene mlekarne, sirarne, perutninska vzrejevališča, i. t. d. Ponekod izvršujejo sicer manj važna društvena in združna opravila (delajo v skladiščih, skrbijo za red in snago i. t. d.), a tudi v tem slučaju sodelujejo pri kmetijsko združnih poslih in pomagajo pri prodaji kmetijskih izdelkov.

Ne samo opisana dela, marveč tudi kmetijsko gospodarska industrija zahteva ženske pomoči. Le poglejmo si v one države, kjer pridelujejo sladkorno peso. Pa tudi pri nas se ženske na tem polju prav pridno udeležujejo. Le pojdemo okoli pol osme ure zjutraj mimo naše tobačne tovarne v Ljubljani. Ugotovili bomo, da je tu zaposlenih pretežna večina žensk, moški pa so prideljeni le h kompliciranejšim strojem, nabajajo se v kurilnici in drugih sile potrebnih obratih. Dalje je naš nežni spol zaposlen pri večjih sušilnicah sadja, pri tovarnah za konserviranje sadja in sočivja, v tovarnah za izdelovanje testenin in drugih industrijskih obratih za vnovčenje kmetijskih pridelkov. V nekaterih izmed naštetih podjetij se uveljavijo kot strokovne osebnosti in čestokrat vodijo cele oddelke. Da je za tako odgovorno zaposlitev ženskega spola neobhodno potrebna predhodna izobrazba, mi ni potrebno še posebej poudarjati in tolmačiti. Za uspešno delo na kmetijsko-gospodarskem polju pa so mnogo, zelo mnogo storila znanstvena raziskovanja, ki so nujno potrebna za še uspešnejši nadaljnji razmah kmetijstva. Semkaj spada iznajdba najrazličnejših umetnih gnojil, ki so se začela v zadnjih letih s pridom uporabljati. Saj so vendar znanstveniki na podlagi lahko dostopnih poizkusov ugotovili, da se z gnojenjem in umetnimi gnojili zviša rodovitnost zemlje in izboljša kakovost in množina gospodarskih pridelkov. Istega pomena za razvoj kmetijstva je požlahtnjevanje kmetijskih rastlin in drevja, boj proti raznim rastlinskim boleznim in zajedavcem, recepti za najugodnejšo sestavo hrane za naše domače živali, i. t. d. Pri vseh navedenih in še drugih panogah kmetijstva se morejo naše kmetijske žene prav s pridom uveljaviti, saj imajo za to mnogokrat neko prirojeno veselje in spretnost, ki nam moškim ni dana. Iz vsega popisanega sledi, da je prav

umesten pregovor, ki pravi, da drži žena tri hišne vogale, mož pa samo enega. Kako je bilo za časa svetovne vojne na gospodarstvih, nam vedo naše ženske še sedaj mnogo pripovedovati.

(Dalje prih.)

Delovanje Zveze slovenskih zadrug

Važnost in pomen združništva sta že obče znana, zlasti v življenju malega človeka. Posebno pa se v današnjih izredno težkih razmerah kaže odlična vloga združništva. Težki so časi, v katerih živimo, toda še neprimerno težji bi bili, če bi mi ne imeli našega dobro vpeljanega združništva. Da je združna misel močno že usidrana in da jo tudi razne neprilike ki jih srečavamo dan za dnem v življenju, ne bodo iztrebile, je pričal zadnji občni zbor Zveze slovenskih zadrug, ki se je vršil dne 9. aprila tega leta v Ljubljani. Ta močna osrednja organizacija je pokazala, da je tudi zdaj, ko se okrog nas rušijo razne nezadržne gospodarske organizacije, ne samo vzdržala, marveč napredovala. Število zadrug se je povečalo, tako da šteje Zveza sedaj 353 članic — zadrug, od teh 149 kreditnih, 26 mlekarskih, 30 živinorejskih in pašniških, 18 strojnih, 24 elektrarniških itd. Zanimivo in podučno je bilo poročilo Zvezinega ravnatelja, ki je podal izčrpno sliko našega gospodarskega življenja, orisal vlogo današnjega združništva, njegove težkoče, pa tudi uspehe. Gospodarska kriza je po vsem videzu dosegla svoj višek in pričakuje se preokret na bolje. Pri reorganizaciji gospodarstva po načrtu bo združništvo, ki je najboljša gospodarska oblika, služilo kot temelj.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli le količkaj primerno iznašati delovanje in uspehe Zveze, ki predstavlja ne morda samo centralo svojih zadrug, marveč tvori mogočen steber celega našega gospodarskega življenja; omeniti hočemo predvsem veliko vzgojno delo Zveze, posebno z ozirom na našo kmetско mladino. Zveza z vsemi moralnimi in materijelnimi močmi sodeluje pri združni šoli, ki ima nalogo vsposobiti naše kmetске fante za dobre zadrugarje in strokovno vsestransko podučene združne funkcionarje. Marsikje namreč bi bilo prihranjeno mnogo truda in nejevolje, zlasti pa materijelnih žrtev, če bi v naših kmetijskih zadrugah bili strokovno dobro podkovani funkcionarji, ki bi s svojim znanjem onemogočili kršitve združnih načel. Zato ni nikoli dovolj poudarjena važnost združnega naraščaja in njenega vzgojevališča — združne šole.

V odlični meri skrbi Zveza tudi na drug način za izobrazbo naše kmetске mladine: tako podpira razne kulturne organizacije, prireja predavanja in sodeluje po svojih uradnikih pri raznih izobraževalnih tečajih itd. Ogromno je delo, ki ga Zveza vrši — rekli bi — brez hvalisanja, tiho in skromno.

Častitamo Zvezi na doseženih uspehih in ji želimo že uspešnejši napredek!

Delo naših društev

Škrilj - Golo. Na Velikonočni ponedeljek je naše društvo priredilo igro „Stari grehi“ v dvorani gasilskega doma. Z velikim uspehom smo končali zimsko delovanje, pri katerem ima mnogo zaslug načelnik dramskega odseka šol. upr. na Golem tov. Stane Svetè; on nam je tudi večkrat predaval in nas vzpodbujal pri našem delovanju. Imamo pa še nekaj fantov in tudi deklet, ki še niso člani naše mladinske organizacije.

bo zavladalo po naših vaseh lepše življenje. Vse Vas, ki še niste v naših vrstah, vabimo in kličemo: pridružite se našemu kmetškemu gibanju.

Hajdina pri Ptuj. Pri nas smo se odločili za ustanovitev Društva kmetških fantov in deklet, kajti spoznali smo, da se brez organizacije ne moremo uveljaviti. Pričetek je sicer težak, vendar nas ne sme to motiti. Mnogo je še

Naše društvo v Sv. Juriju ob j. ž. (udeleženci II. red. obč. zbora 18. III. 1934)

Izgovarjajo se, da niso sposobni za društveno delovanje, kar pa nikakor ne drži. Saj je vendar društvo zato, da se člani pri društvenem delu usposobijo in vadijo, za kar je treba le dobre volje. Mi hočemo vzgojiti fante, ki bodo vsekozi ponosni in dostojni in zato moramo obsojati ponašanje nekaterih, ki se hočejo s pretepom ovekovečiti. Med nami ne sme biti nobenega takšnega fanta in zavedati se moramo, da smo pošteni sinovi kmetških staršev, katerim bi s takimi početji delali veliko krivico. Mi moramo gojiti na vasi slogo in tovarštvo in prav gotovo

fantov in deklet, ki še ne razumejo današnjega časa, ter z nezaupanjem gledajo na naše delo in gibanje. Za enkrat nas je šele 15 članov, a ti so nam porok, da bo društvo na Hajdini uspevalo in napredovalo. V nedeljo, dne 8. aprila smo imeli prvi sestanek v hiši tov. Ogrizka, občinskega odbornika na Hajdini. Tov. Jurij Cestnik je raztolmačil namen in cilje društva. Navzoči fantje so spoznali, da brez društva ne more biti pravega življenja za kmetško mladino. Izvolili smo si pripravljalni odbor, ki bo vodil nadaljno delo in sicer takole: Jurij Cestnik, predsednik,

Ivan Cestnik, tajnik, Ivan Neubauer, blagajnik; Franc Murko in Alojz Fridl, odbornika. Pripravljalni odbor, kakor tudi ostali člani imajo trdno voljo in to nam je najboljši dokaz, da se ne bomo ustrašili predvidenega dela ali nasprotnikov od katerekoli strani.

sednik pripravljalnega odbora tov. Franjo Rojnik, ki je podal tudi poročilo o dosedanjem delovanju. Za njim je govoril predsednik Zveze tovariš Kronovšek, ki je v jedrnatih besedah razložil pomen in cilje naše mladinske organizacije. Občni zbor je pozdravil tudi šol. upr. iz Braslovč

Igralci našega društva v Birčni vasi (uprizorili so igro „Reuček Andrejček“)

Braslovče. Društvo je priredilo v nedeljo, 25. marca t. l. narodno igro „Prisega o polnoči“ v gasilskem domu v Kamenčah. S to igro se je naša mlada organizacija prvič predstavila v javnosti. Obisk nas je veselo presenetil. Vidi se, da imajo naši ljudje razumevanje za gibanje kmetijske mladine. Prireditelj je otvoril tov. predsednik domačega društva in pozdravil občinstvo ter pojasnil pomen Društva kmetijskih fantov in deklet. Igralci so bili skoro sami novinci ter so svoje vloge dobro rešili. Člani in članice so z lepo uspešno prireditvijo dobili veliko veselja do udeleževanja v mladi organizaciji. Sosednjim tovariškim društvom se za obisk prav lepo zahvaljujemo! Kmetijski pokret se v naši okolici prav hitro širi, kar nam je v veliko zadoščenje in v pobudo.

Braslovče. Ustanovni občni zbor tukajšnjega društva se je vršil v nedeljo, dne 8. aprila t. l. v dvorani gasilskega doma v Kamenčah. Istega so se udeležili polnoštevilno naši člani in članice, kakor tudi starejši. Občni zbor je vodil pred-

g. Lušin, ki je želel organizirani kmetijski mladin najboljše uspehov. Tov. Rojnik se je v imenu pripravljalnega odbora prav iskreno zahvalil tovarišu Marincu in tov. Korošcu za njuno sodelovanje in moralno oporo. V odbor smo izvolili nato sledeče tovariše in tovarišice: Jože Rojnik, predsednik, Zofi Korošec, podpredsednica, Viktor Orehovec, tajnik, Jože Cizej, blagajnik. Odborniki: Franc Korošec, Ivan Fonda, Viktor Bošnjak, Marica Rojnik, Marica Guna, Marica Juhart, Ida Turk in Drago Hribernik. Nadzornika: Tone Krašovec in Avgust Travner. Delegata za občni zbor Zveze: Franc Korošec in Viktor Bošnjak. Kljub temu, da je društvo še mlado se prav pridno gibljemo in so fantje in dekleta za svojo organizacijo zelo navdušeni. V tekočem letu pa hočemo pokazati, kaj hoče in kaj zmora naš mladi kmetijski rod

Št. Vid nad Ljubljano. Člani in članice društva v Št. Vidu smo že precej časa gojili željo, da bi si ogledali Kmetijski dom v Beričevem. Izrabili smo to priliko in v nedeljo 8. aprila t.

pod okriljem dramatičnega odseka gostovali v njihovem domu z igro „Babilon“. Obisk je bil zelo lep od tamošnjega članstva in tudi drugih. Pozna se jim večletna kmetška vzgoja in disciplina, ki je predpogoj uspeha vsake organizacije. Za sodelovanje in ves trud, ki so ga imeli z našo prireditvijo jim izrekamo na tem mestu najiskrenejšo zahvalo!

Medvode. Krasna spomlad je zvalila tudi članstvo našega društva v prirodo. V nedeljo, dne 15. aprila t. l. smo priredili izlet na Sv. Katarino, nato čez Knopovče in banovinsko pristavo Robež skozi Ločnico. Izlet nam je nudil mnogo razvedrila in tudi pouka. Spomniti se moramo marljivega kmetovalca Kobiličarja, katerega lahko postavimo za vzor vsakemu kmetovalcu. On je v svoji hriboviti, kameniti in senčni legi praktično dokazal, kaj premore zdrav razum in marljivo delo tudi v najslabših okoliščinah in da obstoj kmetije ne zavisi toliko od njene ve-

čevanje, še enkrat v poletju, ko bomo lahko videli tudi vabeče sadove vztrajnega prizadevanja.

Teharje pri Celju. V tukajšnji narodni šoli se je vršil v nedeljo, dne 18. marca t. l. prvi redni občni zbor društva. Prvo leto našega delovanja je bilo za nas, kot za začetnike, zelo uspešno in smo dosegli mnogo, kar nismo za začetek pričakovali. Imeli smo več prireditev med temi dve lepo uspeli igri. Gostovali smo tudi v Celju z igro „Guzaj“ pod režijo tov. Videnška in dosegli z našimi močmi prav dober uspeh. Število članstva narašča. Pri volitvah smo izvolili v odbor naslednje tovariše in tovarišice: Franjo Kamenšek, predsednik, Pavel Lubej, podpredsednik, Pepi Povalej, tajnik, Ivo Kamenšek, njegov namestnik, Josip Videnšek, blagajnik, Martin Ostrožnik, njegov nam. Odborniki: Anica Lampret, Mimika Fridl, Avgust Kožuh; Nadzornika: Anton Tofant in Ivan Kristan. Po volitvi je spregovoril domači

Odbor našega društva v Birčni vasi

likosti, kakor od prevdarnega gospodarjenja. Na takšnih domačijah, čeprav malih, kjer vlada kraljestvo duha, brez vsakih javnih podpor, se more kmetški človek naučiti več v pičli uri, kot cele dneve in mesece v premlevanju suhe teorije. Sklenili smo, da se povrnemo v njegovo kraljestvo razuma, ki ga veže iskreno domače ob-

šol. upr. g. Gosak, ki nas je bodril k nadaljnemu delu za lepše življenje kmetškega človeka. Občni zbor je pozdravil tudi navzoči šol. svetnik gospod Krošelj iz Ljubljane. Nato smo se še pogovorili o bodočem delu, nakar je tov. predsednik zaključil občni zbor. Tovariši in tovarišice! — Složno na delo za našo zdravo kmetško stvar!

Rečica ob Savinji. Pred kratkim časom smo ustanovili pri nas društvo. V pripravljalni odbor smo izvolili naslednje tovariše in tovarišice: Tone Gomiršek, predsednik, Franc Poličnik, tajnik, Martin Podlesnik, Ivan Venek, Milka Fürst in Ignac Tiršek, odborniki. Vložili smo že pravila

šega društva, ki se je vršila v šolskih prostorih dne 22. aprila t. l. je tamburaški zbor pokazal svojo izvežbanost kot plod nedeljskih vaj. Od poslušalcev nismo pričakovali viharnega aplavza, temveč smo hoteli le dokazati, kaj zmore dobra volja naših kmetijskih fantov za ustvarjanje. Upa-

Sodelavci akademije našega društva v Slov. Konjicah

in bomo takoj pričeli z društvenim delovanjem. Kmetško mladinsko gibanje, ki se v Sloveniji tako lepo širi, je zajelo tudi našo okolico. Vidi se, da kmetška mladina spoznava važnost lastnega dela v organizaciji, ki naj odpravi malodušnost našega človeka in mu vlije poguma za življensko borbo. Vse fante in dekleta naše okolice vabimo k sodelovanju!

Studenice pri Poljčanah. Dne 18. marca smo imeli v Studenicah ustanovni občni zbor društva, ki obsega teritorij štirih starih občin studeniške župnije. Društvo šteje 47 članov in članic. Po ustanovitvi pripravljalnega odbora so nekateri člani zahrepeneli po društveni godbi. Meseca januarja smo si res nabavili 5 tamburaških instrumentov, ki so jih nekateri člani deloma sami plačali. Ostali znesek pa je bil krit z izposojenim denarjem v nadi na skorajšnje kritje od dobička prvega tamburaškega koncerta. Danes šteje zbor 9 članov. Ob priliki igre na-

mo, da bomo v doglednem času lahko nastopili z obširnejšim sporedom in da bomo takrat v stanu zadovoljiti občutljivejša „muzikalna ušesa“, zanašajoč se na našega kapelnika tov. Janka Živkota, šol. upr. v Studenicah. Ne vemo še, kaj je privabilo toliko ljudi k naši prireditvi: Igralci, tamburaši ali pevci. Reči moramo le, da bo začasna gledališka dvorana skoro premala. S tolikim obiskom nas niste samo denarno podprli, nego ste nam dali tudi korajžo za nadaljnje delo. Ko bodo instrumenti plačani, bodo še lepše zveneli, da bodo vredni besed pokojnega škofa Slomška, ki je izrekel: „Kjer petja ni, tam ni dobrih ljudi!“ Ker ste se, dragi gledalci, pri zadnji igri najbrže močno potili, zato bomo skušali prihodnjo igro prirediti na prostem, pod kozolcem. Zahvaljujemo se tudi tov. Rutarju in Žejnu za sodelovanje. — V odbor smo izvolili sledeče tovariše in tovarišice: Joško Marzidovšek, predsednik; Amalija Matuš, podpredsednica; Andrej Stefanciosa, tajnik; Milan Wirth, bla-

gajnik; odborniki: Ludvik Turin, Anton Švagan in Frančiška Stoporko. Nadzornika: Cecilija Podlipnik in Rudolf Strašek.

Birčna vas pri Novem mestu. V nedeljo, dne 22. aprila je priredilo naše društvo zanimivo tekmo tesačev pri tov. Ivanu Mrvarju na Hribu. Prireditelj je bila nad vse pričakovanje lepo obiskana in je končala z lepim moralnim kakor tudi gmotnim uspehom in lahko rečemo, da je bilo merilo požrtvovalnega dela naših kmetijskih fantov in deklet v preteklem letu. — Že pred 3. uro so od vseh strani prihajali številni obiskovalci, tako, da je na prijaznem Hribu ljudstva kar mrgolelo. Malo pred tretjo uro so v povorki prikorakali tesači-tekmovalci in naša brhka dekleta. Godba in vrisk je poživiljalo povorko in večalo razpoloženje. Po prihodu tekmovalcev na tekmovališče je pozdravil množico tov. predsednik Miha Golob, nato pa je predsednik Zveze tov. Kronovšek v jedrnatem govoru orisal smeri našega kmetijskega gibanja in potrebo k vztrajnemu prosvetnemu delu naših organizacij za lepšo bodočnost naših vasi. — Sledila je tekma, kateri so vsi sledili z napeto pozornostjo.

Rezultat je bil naslednji:

1. Anton Šušteršič,	25 minut 16 $\frac{1}{2}$ točk
2. Alojz Bukovec,	36 minut 16 točk
3. Franc Kren,	30 minut 15 $\frac{1}{4}$ točk
4. Jože Lokar,	33 minut 14 $\frac{3}{4}$ točk
5. Alojz Bertonec,	29 minut 13 $\frac{1}{2}$ točk
6. Anton Bohte,	32 minut 13 $\frac{1}{4}$ točk
7. Janez Šurla,	48 minut 3 točk
8. Franc Pirc,	39 minut 12 $\frac{1}{2}$ točk

Vsi tekmovalci so dobili primerne nagrade. Ocenjevanje je zelo težko, ker so vsi tekmovalci sami izborni tesači. Po tekmi se je vršila prijetna zabava, ki je potekla v najlepšem sožitju. Vsem tovarišem in tovarišicam kličemo: Bodimo vztrajni, požrtvovalni in močni v naši ideji! Ne ozirajmo se na razne hujskače, ki nas hočejo ovirati na poti do naših ciljev. Bodimo ponosni in samozavestni kovači svoje lastne bodočnosti, katero si moremo ustvariti in priboriti le mi sami v našem kmetiskem pokretu!

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 22. aprila t. l. se je vršil redni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v sejni dvorani občinskega doma v Št. Vidu. Občnemu zboru so razen članstva prisostvovali številni zastopniki domačih organizacij. Vsi so s svojimi govori pozdravljali uspešno delo naše kmetijske mladinske organizacije. Zborovanje je vodil tov. Rado Šušteršič, ki je poročal o uspešnem delu organi-

zacije v pretekli poslovni dobi. Dalje se je zahvalil vsem podpornikom društva v preteklem letu, zlasti šol. upr. g. Šmajdeku in g. dr. Arkotu. Društvo šteje 74 rednih in 6 podpornih članov. Med drugim smo ustanovili tudi dramatični in prosvetno-gospodarski odsek, ki sta prav pridno delovala. Priredili smo tudi 6-tedenski gospodinjski tečaj za naša dekleta, ki je izborni uspel in nudil našim članicam prepotrebno gospodinjstvo izobrazbo. Vršilo se je tudi 8 predavanj iz gospodarskega, socialnega in organizacijskega življenja. Blagajničarka tov. Marija Komanova je poročala o društvenih dohodkih in izdatkih. — Za dramatični odsek je poročal njega načelnik tov. Anton Reichmann. Skupno so se priredile 3 igre. Tov. Šušteršič je poročal za prosvetno-gospodarski odsek, ki je v glavnem skrbel za predavanja, katera so vzbudila pri članstvu mnogo zanimanja. Pri volitvah je bil za predsednika soglasno izvoljen tov. Ivan Arhar, ki je to funkcijo opravljal že tudi do sedaj. V ostalem so bili v odbor izvoljeni razen par izjem vsi dose-danji odborniki in odbornice. Pričakujemo, da se bo društveno življenje tudi v tekočem letu razvijalo še lepše kot v preteklem letu.

Birčna vas pri Novem mestu. Dne 29. aprila se je poročil tov. Miha Golob, predsednik tukajšnjega društva s tov. Rozi Bartoljevo. Agilnemu in požrtvovalnemu predsedniku se v imeu vseh iskreno zahvaljujemo za njegovo plodono delo in mu želimo v novem stanu obilo sreče!

Konjice. Dne 4. marca t. l. je priredilo tukajšnje društvo dobro uspešno akademijo, ki je pokazala kaj fantje in dekleta od motike in pluga zmorejo poleg svojega truda — polnega dela. Izredno je imponirala gledalcem vizija „Junakova smrt“, ki jo je predstavljal tov. Golaž, dobro pa so izpadle tudi vse ostale točke kot „Brazda“, „Gruda kliče“, „Njiva“, „V žičkem samostanu“, „Na delo“, „Kmet“ in igra v 3. dejanjih „Jurjeva ženitev“. Vse točke je spisal in prikrojil nalašč za kmetisko mladino tov. Nemec. Ves program akademije smo ponovili pri tovariškem društvu v Ločah.

Koticek za dekleta

Dekleta — ozdravite rano. Našo kmetsko mladinsko gibanje ne služi samo vzgoji posameznika, fanta in dekleta, ne, temveč v prvi vrsti splošni vzgoji in izobrazbi vse kmetsko-delavske mlade generacije ter splošnemu preporodu slovenske vasi in podeželja v kmetsko-delavskem duhu. V tem se izraža kolektivnost (skupnost) našega gibanja. Vprav zato pa posamezniku ne sme biti vseeno, kakšen je njegov sosed, ali je vzgojen in kulturn ali ne, ali je zaveden ali ne, ali gospodarsko propada, ali ne, ali ga gospodarsko močnejši izkorišča ali ne, ali je prežet s kmetsko-delavsko idejo ali ne, ali hlapčevsko upogiba hrbet pred vsakim „gospodom“ ali ne, ali je samozavesten ali ne itd. Naše gibanje stremi za tem, da bomo vsi izobraženi, da bomo vsi samozavestni, da bomo vsi odločni, da bomo vsi kulturni, da bomo vsi živeli v blagostanju, da nobeden izmed nas ne bo hlapec in suženj, da bomo vsi kakor eden goreli za našo idejo in cilje, da bomo vsi složni in združeni v borbi za naše pravice. V tem je naša skupnost!

Če je tako, potem našim vrlim kmetiskim in delavskim dekletom, ki se udeležujejo v našem mladinskem gibanju (zlasti tistim, ki so posečale prosvetne tečaje „Zveze“) ne sme biti vseeno, če ponekod fantje popivajo ter se pijani koljejo z noži in koli, če je zavoljo alkoholizma toliko nesrečnih mater in otrok, če je zavoljo alkoholizma toliko razdejanj v družinah, če je toliko surovosti, če je zavoljo alkoholizma toliko pobojev in zločinov, če zavoljo tega leži na naši slovenski vasi in podeželju tolika sramota. Našim dekletom torej ne sme biti vseeno, ali je naša slovenska vas kulturna ali ne. Zakaj nam, v našem mladinskem gibanju, ni za to, da bo eden med desetimi izobražen, ampak za to, da bodo vsi izobraženi in vzgojeni, da bodo vsi predvarni, vsi enakovredni, da ne bo nadrejenega in podrejenega, da bomo vsi kot celota kulturni. (Prečesto se namreč do-

gaja, da tisti deseti, ki je izobražen, ostalim devetim komandira, da so mu poslušni ter mu služijo vdano v svoji nevednosti, da se tisti deseti potem redi na račun ostalih devetih nevednih!)

Vsa dosedanja meščanska in „gosposka“ vzgoja je bila, kar tiče alkoholizma na našem podeželju, strašno jalova. Ustanavljali so se različni odbori in „komiteji“ — v mestu seveda, ki tudi močno boleha na alkoholni bolezni. Tja v jedro žalostnega vprašanja ta vzgoja ni posegla, zato ne, ker se pri nas Slovenskem še vse preveč rešujejo vsa vprašanja „od zgoraj navzdol“, z nekega visokega stališča. Povsod je dosti gnojnice in smradu. Toda, za čudo, meščansko časopisje ve pisati predvsem samo o tem, kar se sramotnega in nekulturnega zgodi na naših vaseh in našem podeželju: ve pisati o pobojih in pokoljih, piše z nasladi, češ, glejte, kdo je kulturn in čist in kdo je nekulturn.

Res je, da je alkoholno vprašanje za našo vas in podeželje velika sramota. Toda naše gibanje je poklicano, da tudi to sramotno rano zaceli in ozdravi. Mi hočemo kulturno vas, preporod vasi, zato je naša prva dolžnost, da vse napake popravimo, vse rane ozdravimo. Neobhodno potrebno je, da se lotijo tega vprašanja naša društva z največjo resnostjo in vneemo, zakaj šele s tem se bo pričelo reševati vprašanje „od spodaj navzgor“ in ne obratno. Čemu bi iskali in pričakovali „zdravnika“ za to rano od drugod, ko smo pa vsi zmožni biti „zdravniki“! Vprašanje je treba zgrabiti pri korenu, a ne z upanjem, da si bo kdorkoliže prislužil čast, temveč z zavestjo, da je storil nekaj prida in pozitivnega za kulturnost naše vasi.

Ker vem, da našim dekletom ni vseeno, kakšni so fantje, kakšna je kulturnost naše vasi, je jasno, da se bodo z veseljem in zadovoljstvom lotile tega napornega dela, ki pa more obroditi čez leta bogat sad. Zakaj pa vprav dekleta? Zato: kdo pa ima večji vpliv na fante kot dekleta? Dekleta so že po svoji naravi čuvarice srčne kulture in vsega lepega ter plemenitega. Ena sama misel na razdejano družinsko življenje, na obupane matere, na zbegane in izgubljene otroke pijancev, na zaklane fante, na nesrečna dekleta in žene,

more iz slehernega dekleta napraviti najbolj vneto pobornico treznosti in kulturnosti, predvsem pobornico srčne kulture. Dekleta, mislite zato na to sramoto in nesrečo naše vasi, razpravljajte v svojih deklških odsekih o tem žalostnem poglavju, bodite povsod pričujoče ter zveste čuvarice srčne kulture naše vasi. Vina ne bomo odslej zlivali na cesto, toda gre samo za zmerenost, za treznost; bodite torej ve čuvarice zmerenosti in treznosti, s tem boste izpolnile eno največjih svojih dolžnosti do slovenske vasi in do naše kmetsko-delavske ideje. Dolžnost posameznih društev, „Zveze“ in celotnega gibanja pa je, da vas v tem delu vsestransko podpre. —ž—

Skrbimo za naš tisk! Gotovo se vse radujemo dneva, ko nam poštar prinese novo številko „Grude“. Toda pomislimo, koliko je še kmetiskih in delavskih deklet, ki jim ta radost ni dana, ki sploh nič ne vedo o „Grudi“ in našem kmetiskem tisku, ki morda sploh nič ne vedo o našem mladinskem gibanju za pravice delovnega ljudstva, za pravice kmetsko-delavske žene in dekleta. Pomislimo pa tudi na dekleta, ki sicer časnike in revije berejo, toda meščanske in malomeščanske časnike in revije, kmetiskih pa ne. Pomislimo na kmetška dekleta, ki berejo tisk, ki ne služi našemu gibanju in naši ideji, ki ne zastopa koristi in potreb kmetškega ljudstva, ki pred vsem svetom ne dviga glasu za pravice delovnega ljudstva; pomislimo na kmetška dekleta, ki berejo tisk, ki je nasproten našemu gibanju, ki je naperjen proti delovnemu ljudstvu.

Naša dolžnost je, da takemu dekletu povemo, da ni prav, kar dela ter jo poučimo o resnici, ji odpremo oči, da bo videla zmoto, v katero jo je spravil nam nasprotni tisk.

Mnogo današnjega tiska in časopisja piše same takozvane „senzacije“ (ljubavne tragedije, rekorde, umore, sanjarije o paradizu na zemlji itd.), a duševno leni ljudje pač najrajši berejo takšen „lahek“ tisk, kjer ni treba nič misliti, ampak samo požirati in potem sladko sanjariti. To je tisk, ki ga je tudi pri nas dosti in ga je najti v marsikateri kmetsko-delavski hiši in družini; to je tisk, ki ljudi takorekoč uspava ter jim zapira oči, da nič ne vidijo

in občutijo, kako se jih gospodarsko izkorišča in kako gospodarsko propadajo, da nič ne vidijo, kaj se godi okoli njih.

Kmetsko-delavsko ljudstvo potrebuje svoj lastni tisk, naše mladinsko gibanje še posebej, zakaj s tiskom razširjamo našo idejo, s tiskom poučujemo vse, ki še niso v našem gibanju ki še niso spregledali in spoznali, da spadajo edino v lastno organizacijo. S tem svojim tiskom pa predvsem izobražujemo in vzgajamo same sebe.

Me smo mlade v našem mladem gibanju, ki je prodorno in zdravo. Zato ne potrebujemo tiska, ki bi nas samo kratkočasil in zabaval, ampak tisk, ki nas bodri, ki nas uči, ki nam razmere in življenje prikazuje v pravi luči, potrebujemo tisk, ki nam ne laže in nas goljufa, temveč govori in piše za nas in nam je v pomoč pri naši izobrazbi in delu. Zlasti pa nočemo tiska, ki bi nas uspaval zato, da bi bile slepe ter bi ne videle krivic, ki se godijo kmetškemu ljudstvu; me hočemo tisk, ki nas bo vzpodbujal v mišljenju za resničnost, ne pa uspaval v sanje o zemskem in nadzemskem paradizu. Iz naših domov je treba iztrebiti ves lahek in uspavalni tisk. V meščanske, malomeščanske in kapitalistične hiše spada meščanski tisk, v naše kmetsko-delavske domove in med nas pa edino naš tisk!

Res je, da je naš kotic v „Grudi“ skromen, toda zapomniti si moramo, čimveč naročnic bo imela „Gruda“ tem večji bo ta kotic, s čemer pa seveda ni rečeno, da ostali del „Grude“ ne piše za nas. Oklenimo se našega lastnega tiska, razširjajmo ga vsepovsod, zakaj on prinaša luč naše ideje v slovensko vas, prinaša luč izobrazbe in vzgoje ter nam je v pomoč pri našem delu za prepoved slovenskega podeželja. Naročnica „Grude“.

Pred našimi tekmami žanjic. Prosvetno in izobraževalno delo v naših društvih je v letošnji zimi v veliki meri izpolnilo naš program in tudi naše nadeje. Vsepovsod so se priredili krajši ali daljši gospodinjski tečaji, na katerih se je izobrazilo spet lepo število naših tovarišic v marsikaterem oziru. Zelo pa smo napredovale tudi v organizacijskem pogledu: po mnogih društvih so se ustanovili posebni deklški odseki, ponekod celo podobori

dekliških odsekov, tako da nam bo v bodoče delovanje v gibanju znatno olajšano.

Kakor je bilo naše delo bogato v zimski dobi pravtako moramo poskrbeti, da bo tudi čez poletje tja do jeseni. V ponos in čast nam mora biti, da po vseh društvi organizirajo naši dekliški odseki krajevne društvene tekme žanjic. Pododbori pa naj organizirajo potem večje okrožne tekme žanjic. Morda bi se celo dala uresničiti misel velike tekme žanjic za prvenstvo naše „Zveze“?! Mimo te dolžnosti ne sme prav nobeno naše društvo, a zlasti ne nobeden dekliški odsek. Ker do naših tekem žanjic ni več daleč, je priporočljivo, da že sedaj mislimo na to ter po možnosti že sedaj izvršimo vse potrebne predpriprave, da bomo mogle čim lepše in odločneje s temi tekmami manifestirati za pravico kmetškega dela in našega mladinskega gibanja.

Organizacija kmetских žen in deklet na Angleškem. V narodnem gospodarstvu Anglije je bilo do zadnjih dob kmetijstvo precej zapostavljena gospodarska produkcijska panoga. Vsa važnost se je polagala na industrijo in trgovino. Vprav ta zapostavljenost je dala kmetiskim ženam in dekletom vzpodbudo, da so se pričele organizirati v lastni kmetiski organizaciji, da tako z združenimi močmi priborijo kmetškemu stanu veljavo in ugled, same sebe pa čimbolj gospodinjsko, strokovno in kulturno izobrazijo.

Angleške organizacije kmetских žen in deklet se imenujejo „Women's Institute“ („Žensko Društvo“). Društva so osnovana na temelju popolne demokracije: članica društva more biti vsaka kmetška žena in dekle, ne glede na izobrazbo, politično opredeljenost in gospodarski položaj. Vse članice imajo enake pravice in dolžnosti. „Womens Institutes“ so vaška društva; prvo tako kmetško žensko društvo se je osnovalo leta 1915; koncem leta 1933. je bilo v Angliji že 5.030 teh kmetских ženskih društev, kar priča, da angleške kmetške žene in dekleta zelo marljivo delujejo na polju kmetške prosvete. Danes imajo ta kmetška ženska društva zavoljo svojega socialnega in izobraževalnega udejstvovanja velikanski vpliv na življenje in mišljenje vsega podeželja v Angliji, njih vpliv pa je segel tudi v vso angleško jav-

nost, ki polagoma spreminja svoje nazore o kmetškem človeku in delu.

„Womens Institutes“ so krajevne vaške organizacije, te se združujejo v okrajne organizacije (nekakšne pododbore), a ti v centralno organizacijo „Narodno federacijo kmetских žen in deklet“.

Udejstvovanje krajevnih organizacij se omejuje v prvi vrsti na splošno kulturno in gospodinjsko-strokovno izobrazbo članic. V to svrhu se prirejajo različni gospodinjski tečaji (prikrojevalni, kuharski, za vkuhanje, za splošno gospodinjstvo, higijenični itd.) Poleg tega služijo splošni izobrazbi članic različna predavanja, prosvetni tečaji, zelo se goji tudi petje in glasba. Posebno važno nalogo pa vršijo ta društva s tem, da učijo žene in dekleta pripravljati kmetške pridelke za prodajo in trg ter te pridelke tudi vnovčevati.

Udejstvovanje okrajnih organizacij „Country Council“ je zaobseženo v tem, da se enkrat v mesecu sestanejo zastopnice vseh vaških organizacij dotičnega okraja. Na teh širših sestankih se razpravlja o predlogih vaških društev dotičnega okraja. Okrajna organizacija je nekakšen kmetški ženski parlament, ki razpravlja vprašanja splošnega gospodarskega, socialnega in kulturnega značaja (n. pr. zdravstvo, preskrba čiste vode in vodovodov, podeželske knjižnice, okrajne razstave kmetijskih pridelkov itd.), daje vzpodbudo za ustanavljanje vaških organizacij, opozarja vlado na gospodarske in socialne potrebe dotičnega okraja itd. V tem pogledu vrši okrajna organizacija eno najvažnejših nalog vsega kmetškega ženstva.

Enkrat v letu pa se sestanejo zastopnice vseh vaških organizacij na zborovanju osrednje organizacije „Narodne federacije kmetских žen in deklet“ v Londonu. Na tem zborovanju, ki mu vsako leto prisostvuje nad 4.500 kmetских žen in deklet, se obravnavajo široka gospodarska, socialna in kulturna vprašanja, ki se tičejo vsega angleškega podeželja. Predlogi zborovanja se potem predložijo angleški vladi in vsem merodajnim činiteljem.

Angleška kmetška žena in dekle sta si na ta način priborili velik vpliv v vsem gospodarskem in kulturnem življenju ter s svojim udejstvovanjem mnogo koristita angleškemu kmetškemu ljudstvu.

Kmetski sport

Tekma tesačev pod Kureščkom.

Kurešček, katerega ime izvira najbrže od besede kurišče, ker so za časa turških vpadov v naše kraje na njem kurili stražnje ognje, zasluži radi svoje lepe prirodne lege pozornost, katero mu posveča prebivalstvo bližnje in daljne okolice.

Raz njegov vrh (833 m) vidimo prav lepo na Barje, Ljubljano, Polhograjske Dolomite, Karavanke, Savinjske Alpe, Limbarsko goro, Čemšenško planino, Sv. goro, Kum, Kočevski les,

jati. Obenem pa bi bil dobrodošel kot okrepčevalnica izletnikom tudi v drugih letnih časih, ker se sedaj na Kureščku ne nabaja ničesar razen župnišča in cerkve.

Zato se je izžansko okrožje Zveze kmetskih fantov in deklet odločilo zgraditi pod vrhom Kureščka primeren dom. Kot prvi korak k uresničenju tega načrta je to okrožje priredilo v nedeljo, 22. aprila pod Kureščkom dobro uspelo tekmo tesačev z domačo zabavo. Takoj po sv. maši si je številno zbrana mladina z zastopniki posameznih okoliških vasi ogledala teren in izbrala najprimernejši prostor za zgradbo doma.

Nato pa je vse hitelo na tekmovališče, kjer je bilo za tekmo že vse pripravljeno. Zbralo se je mnogo gledalcev z bližnjih in daljnih vasi ter precej gostov iz Ljubljane. Prireditelj je otvoril s pozdravnim nagovorom preds. izžanskega okrožja tov. Janežič. Delegat Zveze tov.

Prizor s tekme tesačev pod Kureščkom

Risnjak, Obruč, Loški Snežnik in seve tudi vse bližnje griče ter holme, posejane z mičnimi cerkvicami in prijaznimi vasicami. Pa ne samo kot lepa in lahko dostopna razgledna točka je znan Kurešček, ampak slovi posebno med Ljubljančani kot idealen smuški teren.

To se je izkazalo tudi ob priliki smuške tekme pretečeno zimo, katero je bila priredila za kmetsko mladino naša Zveza in ki je prav dobro uspela. Zbudila je med našo mladino še večje zanimanje za ta lepi zimski sport in po trebo po smučarskem domu, ki naj bi nudil zavetišče in oskrbo udeležencem smučarskih tečajev, ki jih namerava Zveza v bodoče prire-

Tomšič je poudarjal važnost, pomen in zanimivost tekem v kmetskih opravilih in vzpodbujal k nadaljnjemu delu v tej smeri. H koncu pa je častital k pogumu izžanskega okrožja, da se je odločilo zgraditi lasten smučarski dom.

Tov. dr. Janže Novak je tolmačil pomen smučarstva in sploh gibanja v naravi, ki ga ima tudi za kmetsko prebivalstvo in važnost ter korist zamišljenega doma za celo okolico, v kateri bo stal. Ob koncu je pozval vse navzoče, posebno pa mladino k složnemu delu za zgradbo doma.

Po končanem zborovanju je vse napeto pričakovalo nastopa tesačev. Na dano znamenje so

zapele sekire v rokah čvrstih fantov, katerim se je takoj videlo, da so vajeni tega dela. V pičli pol ure je bilo obtesanih šest dolgih smrekovih hlodov tako lepo, da je bilo res težko soditi, komu pripade prvenstvo. Po tekmi se je vsa množica podala v sprejdu na zabavišče k razdelitvi nagrad. Razvila se je ob zvokih domače godbe prav živahna zabava. Ko se je vrnila cenilna komisija s tekmovališča, je sledila razdelitev nagrad. Prvo nagrado je prejel tov. Kumše Ivan, član društva v Tomišlju, drugo tov. Likovič Ivan, član društva v Želimljah in tretjo tov. Šteblaj Nikolaj, član društva Škrilje-Golo. Tudi ostali tekmovalci so dobili nagrade.

Takoj po razdelitvi nagrad se je sestel širši gradbeni odbor za zgradbo doma na Kureščku k posvetovanju. V živahni debati se je proučilo delovni načrt in smernice za nabiranje prispevkov. Zastopniki interesiranih vasi so radevolje obljubili pomoč v obliki stavbenega lesa, voženj itd. Ugotovilo se je, da so prvi stotaki za nakup stavbene parcele že zbrani, nakar se je posvet zaključil.

Medtem se je zabava nadaljevala in zvečer dostojno zaključila. Posebno zadovoljna se je razšla mladina v upanju, da bo kmalu pod streho — dom na Kureščku.

Ali veš?

- 1) Ali je bolje teleta umetno napajati ali jih pustiti sesati kravo?
- 2) Čemu seješ umetna travišča?
- 3) Kateri zakon je nadomestil prvo ustavo?
- 4) Kdaj je odpoved dedni pravici veljavna?
- 5) Kaj je vsebina Levstikovega spisa: „Potovanje iz Litije do Čateža“?

Odgovori na vprašanja, stavljena v zadnji številki „Grude“:

1. Navadno se izvalijo polovica petelinčkov in polovica jarcic. Vse dobre in krepke jarčice navadno vzredimo, da nam jeseni nadomestijo stare odslužene kokoši. Seveda pa sproti odstranimo vse slabiče ali pasemsko nečiste jarčice. Toda kaj s številnimi petlini? Za dom potrebujemo samo enega ali dva, katera si pa raje oskrbimo iz kakega rejskega središča. Kako torej vnovčiti ves moški naraščaj?

Ako ste zgodaj nasadili in živite v bližini večjega mesta, je najbolje prodati petelinčke

prav mlade za ocvreti. Če tudi pozneje, ko so malo večji, dosežemo nekaj boljše ceno, se nam krmljenje vendar ne izplača. Napol dorasli petelinček ni nikoli kaj prida tržno blago. Če pa imate mnogo krme in slabo priliko za prodajo mladih petelinčkov, se dogovorite z več sosedmi, ki imajo tudi belonoge, štajerske živali, pa dajte vse skupaj kopuniti. Dobri štajerski kopuni se iščejo na domačem trgu in za izvoz po primernih cenah. Če ste člani Kmetijske družbe, jih ponudite njej!

Ing. W.

2. Stalen umetni pašnik je tak umetno zasajan pašnik, ki traja najmanj 8 let.

3. Prva jugoslovanska ustava je bila v veljavi do 6. januarja 1929, katerega dne je naš kralj izdal svoj znameniti manifest; s tem manifestom je bila ukinjena tudi vidovdanska ustava.

4. Pravice do njenega deleža nima, kdor se je odpovedal dedni pravici, kdor je izključen od dedne pravice po predpisih dednega prava ali kogar je zapustnik po pravici razdedinil.

5. „Popotovanje iz Litije do Čateža“ je l. 1858 spisal Fran Levstik ter to priobčeval v „Slovenskem Glasniku“, listu, ki ga je od l. 1858, do 1868. izdajal prof. Anton Janežič.

Zapiski

Učiteljski „Klub prijateljev vaše kulture“ na delu. Dne 10. aprila t. l. je imel „Klub prijateljev vaše kulture“ širši se-

stanek svojega članstva v dvorani OUZD v Ljubljani. Dobro obiskani sestanek je trajal cel dan in je bil po svoji vsebini pravi delovni zbor onih učiteljev in učiteljic, ki resno mislijo s svojim izvenšolskim delom na naši vasi. Temeljitemu referatu o načelnih smernicah kluba so sledili referati o konkretnem delu, a

z vsakim referatom je bila združena debata, v kateri so udeleženci iznašali svoja osebna naziranja in svoje izkušnje. Zborovanje je jasno pokazalo, da smo imeli prav, ko smo že ponovno ugotovili v „Grudi“, da je učiteljstvo ne samo voljno, temveč da se tudi intenzivno pripravlja na svoje izvenšolsko delo na deželi. Treba mu je le najti primerno torišče za to delo. Baš ta razlog jo napotil vodstvo „Kluba prijateljev vaše kulture“, da je povabilo na svoj sestanek tudi „Zvezo kmetiskih fantov in deklet“ s prošnjo, da po svojem delegatu na njem obrazloži načelne smernice in konkretno delo naše Zveze ter se tako oficijelno predstavi našemu učiteljstvu. Sestanka sta se udeležila za Zvezo tovariša Ivan Kronovšek in Stanko Tomšič, od katerih je slednji imel tudi naproseni referat. —

Življenje samo je pokazalo, da premore naša vas danes samo eno kmetško prosvetno organizacijo, ki odgovarja duhu in potrebam našega podeželja, to je Zvezo kmetiskih fantov in deklet, ki je in hoče ostati organizacija naše vasi kot take in ne morda te ali one skupine. Je pa tudi edina prosvetna organizacija, ki je na naši deželi res organizirana. Zato smo prepričani, da je z oficijelnim referatom našega tovariša, ki je jasno povedal, kaj smo in kaj hočemo, padel zadnji event. predsodek o umestnosti sodelovanja učiteljstva v naših vrstah. Mi svoje nove sodelavce iskreno pozdravljamo s toplo željo, da bi prinesel njihov trud njim samim zaželeno zadovoljstvo, a naši vasi lepši napredek.

Skladatelj o. Hugolin Sattner — umrl. V 83. letu svoje starosti je zaključil svojo življenjsko pot dne 20. aprila zjutraj naš plodoviti skladatelj o. Hugolin Sattner. Rojen l. 1851. v Novem mestu je že mlad stopil v frančiškanski red. Posvečen v mašnika (1874.) je bil dodeljen v Novo mesto, kjer je prevzel dolžnosti organista, učitelja na frančiškanski ljudski šoli in učitelja petja na gimnaziji v Novem mestu. Od l. 1890 je deloval v ljubljanskem frančiškanskem samostanu kot župnik gvardijan, provincialni vikar, definitor in kustos. — V Ljubljani je tudi ustvaril svoja najboljša dela. Kdo ne pozna njegovih skladb: „Pogled v nedolžno oko“, „Na planine“, „Zaostali ptič“ in drugih, ki jih slišimo po naših vaseh? „Jeftejeva prisega“, kantata „Oljki“, simfonična pesnitev „Soči“, „V pepelnici noči“, „O nevihti“ (z orkestrom),

romantična opera „Tajda“, kantata „V kripti sv. Cecilije“ ter prvi slovenski oratorij „Assumptio“ so njegova večja dela. Posebno je še obogatil našo cerkveno glasbo, pa tudi mladinski je posvetil dragocene bisere. Dr. Ravnihar je v svojem poslovilnem govoru ob krsti rekel: „Vse skladbe Patra Hugolina, bodisi samospevi, bodisi zbori, bodisi njegove kantate in simfonične pesnitve, pričajo, da je umetnik z vsem svojim glasbenim doživetjem koreninil v domači zemlji, v narodu slovenskem.“ Zato pa bo v njem tudi večno živel. Slava njegovemu spominu!

Brez tobaka ne grè!

Stara navada — železna srajca. Najbolj močna srajca od vseh navad je gotovo kajenje. Mnogi strastni kadilci so bolani, ozir. jim ne gre delo prav od rok, postanejo nervozni, če niso pokadili vsaj eno cigareto ozir. fajfce tobaka.

To potrjujejo tudi statistične številke o potrošnji tobaka. V današnjih težkih časih, ko nazaduje potrošnja vseh življenjskih potrebščin, je potrošnja tobaka najmanj nazadovala.

Prevladuje mnenje, da je kajenje nepotrebno. In vendar je n. pr. potrošnja sladkorja mnogo bolj nazadovala kot potrošnja tobaka. V naši državi je n. pr. l. 1929 poraba sladkorja znašala po osebi 7 kg, sedaj znaša samo 4 kg, t. j. za 43% manj. Potrošnja piva je v štirih letih padla za 71%. Leta 1928 so proizvedle jugoslov. pivovarne 728.300 hl piva, dočim so l. 1933 proizvedle samo še 214.424 hl. Potrošnja tobaka pa je padla samo za 15%.

Po statistiki kmetškega ministristva znaša potrošnja pšenice v naši državi po osebi okrog 100 kg. Po statistiki državne monopolne uprave pa odpade na osebo 97 dinarjev na leto za tobak! Torej ravnotoliko kot je letni izdatek za pšenico.

Nazadovanje potrošnje tobaka, s slabšanjem gospodarskih razmer in padanjem kupne moči širokih narodnih slojev, ni torej veliko. Nazadovanje se opaža samo v potrošnji dragega in boljšega tobaka. Kadilci so prešli iz „Vardar“ cigaret na „Neretva“, na „Zeto“ in naposled na „Dravo“ in „Savo“. To se jasno vidi iz dohodkov monopolne uprave. Leta 1927 je imel državni monopol 1.798 milijonov dinarjev dohodkov od tobaka, dočim je lanske leto sprejel samo 1.350 milijonov dinarjev. To nazadovanje dohodkov drž. monopola pa ne izvira iz pomanjšanja potrošnje tobaka, temveč iz preorientacije kadilcev od dobrega na slabši, cenejši tobak.

Slika protrošnje poedinih sort cigaret, po banovinah, izgleda tako-le:

Potrošnja cigaret v komadih.

Banovina	„Vardar“-„Drina“		„Sava“-„Drava“	
	1. 1927	1. 1933	1. 1927	1. 1933
Dravska	17.7	padla za več kot polovico	mala potrošnja teh sort	432
Primorska	11.4			199
Dunavska	11.—			318
Zetska	7.—			245
Drinska	6.4			228
Moravska	4.7			222
Vardarska	3.09			226
Beograd	115.—			1444

Potrošnja „Sava“ in „Drava“ cigaret je v zadnjih letih zelo narastla in je za polovico večja kot leta 1927. Kadilci kadijo tudi danes toliko, kot so v dobrih časih s to razliko, da kupujejo isto toliko najcenejših cigaret.

Od vseh Jugoslovanov pa smo Slovenci, izvzemši Beograjčanov, najstrastnejši kadilci. Ne velja torej več pregovor: „Kadiš kot Turk“, ampak bi se moralo reči: „Kadiš kot Kranjc“.

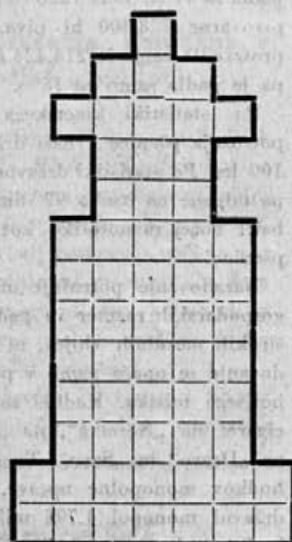
Ing. J. Teržan.

*Tovariši in tovarišice
podpirajte
in razširjajte naš tisk!*

Črkovnica

Sandi Turnšek

samoglasnik

žensko ime

moško ime

govedo

reka v Bosni

podoba

Češki zun. minister

kadilec (shv)

obrtnik

šolska potreščina

mesto v Bosni

žensko ime

točilnica kave

aaaaaaaaaaaaačččbbdeeehiiiijkkkkllnnnnnnnoooo
prrrššttuuvvv

Po sredini navzdol čitaš ime pokojnega voditelja čeških kmetov!

Rešitev ugank iz 4. številke:

1. Posetnica

Mož je „Naročnik Grude“

2. Spremenitev

Gruda, greda, kreda, krema, krama, drama, Drava, trava, trafa

Obe uganki je sestavil „Castor & Pollux“

Končna ureditev naših občin. V smislu novega zakona o občinah se je v septembru lanskega leta izvršila komasacija občin v dravski banovini z namenom, ustvariti dovolj velike občine, ki bodo — predvsem po svoji gospodarski moči — mogle uspešno vršiti vse samoupravne posle, ki jim jih zakon nalaga. Že tedaj se je predvidevala možnost manjših hib te izvedbe, ki se bodo pokazale v praktičnem življenju. Po preteku pol leta smo tako dobili novo uredbo, ki je izvršila poprave v tej komasaciji, kolikor so se pokazale potrebne, in tako dokončno rešila vprašanje naših občin. Sedaj imamo v dravski banovini 25 srezov in eno sresko izpostavo (v Škofji Loki), ki imajo skupaj 371 upravnih občin. K tem moramo prišteti še 4 avtonomna mesta (Celje, Ljubljana, Maribor, Ptuj), ki tvorijo vsako zase tudi politično-upravno oblastvo I. stopnje (sresko načelstvo).

Z dokončno ureditvijo naših občin je ustvarjen temelj za smotrno pozitivno delo v naših občinskih samoupravah. Na nas je, da pokažemo, kako si znamo gospodariti v naših, nam najbližjih javnih ustanovah

in s tem doprinesemo tudi najvidnejši dokaz, kakšne ljudi ustvarja naša organizacija. Tovariši, na delo za dobrobit naše vasi!

Mladina beži z grude.

Na splošno je mogoče ugotoviti, da pri večini narodov z zapadno evropsko kulturo kmetijska mladina v vedno večjem številu zapušča vas in delo na zemlji ter beži v mesto, kjer skuša najti v industrijski produkciji zaslužek in eksistenco. Tako je n. pr. na Češkem v poslednjem desetletju padlo število mladih ljudi, ki delajo na zemlji, za več nego 11 odstotkov. Največji beg v mesto je mogoče ugotoviti pri kmetijskih dekletih. Kljub temu, da se je z agrarno reformo povečalo število kmetijskih domaćij za več nego 20 tisoč, se ni nič zmanjšalo število poljedelskega delavstva, ki v sedanji krizi tvori armado kmetijskega proletarijata, ki beži v mesta ter še bolj pomnožuje armado brezposelnih. Da se vsaj nekoliko pomore temu kmetiskemu proletarijatu, se resno pripravlja nadaljnja izvedba agrarne reforme.

„Rude in kovine“ d. d.
Ljubljana, Masarykova cesta 12
(Glavno zastopstvo Cinkarne d. d. v Celju)

Na veliko:

svinec, cink, kositer, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina, cinkovo belilo „Briljant“, Cinkopon, cinkov prah, razne barve i. t. d.

Kupuje: rude in stare kovine.

Naslov za brzojave: RUDE Ljubljana. Tel. inter. 2727, 282 7.

Mlad in napreden kmetovalec uporablja stalno umetna gnojila, ker ista povečajo in poboljšajo poljske pridelke. V to svrho priporočamo:

Mešano gnojilo Nitrofoskal-Ruše,

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in 33% apna. To gnojilo priporočamo za okopavine, posebno za krompir in travnike.

Nitrofoskal I,

ki vsebuje 8% dušika, 6% fosforne kisline, 8% kalija in 35% apna priporočamo za gnojenje vinogradov, sadonosnikov in vrtov za zelenjavo.

Nitrofos,

ki vsebuje 4% dušika in 12% fosforne kisline priporočamo za gnojenje žitaric in travnikov na težjih tleh.

Apneni dušik

je izvrstno dušično gnojilo in ga priporočamo za vse gospodarske rastline. Z apnenim dušikom naj se gnoji redno vedno pred setvijo in se ga naj zaorje. Travnike pa gnojiti v jeseni ali zgodaj spomladi, ko sneg skopni.

Naročajte skupno, ker v tem slučaju Vam pride gnojilo cenejše. Naročila sprejema Tvorница za dušik v Rušah.

M. ŠIFRER

knjigoveznica
LJUBLJANA
Vegova ulica št. 6

Točna izdelava
Solidno delo

Priporoča se za vezavo
raznih knjig in revij

Sveže meso

Goveje, telečje,
prešičje in razni
mesni izdelki

Janko Zevnik

Ljubljana
Dunajska št. 41

**Kupuje vse
vrste živino,
prešiče**

KLIŠETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvrišuje
najsolidnejše

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA13

Kdor stalno varčuje - se bede varuje!

Če vložiš v hranilnico **vsak mesec** enega izmed spodaj navedenih zneskov, se Ti pri pet odstotnem obrestovanju nabere:

Znesek Din	po 5 letih	po 10 letih	po 15 letih	po 20 letih
10.—	681.—	1.550.—	2.659.—	4.075.—
50.—	3.405.—	7.751.—	13.297.—	20.376.—
100.—	6.810.—	15.501.—	26.594.—	40.751.—
200.—	13.620.—	31.003.—	53.188.—	81.503.—
300.—	20.430.—	48.504.—	74.782.—	122.255.—
400.—	27.240.—	62.006.—	106.377.—	163.007.—
500.—	34.050.—	77.507.—	132.971.—	203.758.—
1.000.—	68.100.—	155.014.—	265.942.—	407.517.—

Stopi v krog stalnih varčevalcev! — Piši po navodila na

Hranilnico Dravske banovine

Celje - Ljubljana - Maribor

F. Lubas in sin

Podružnica Ljubljana
Borštnikov trg 1
dvorišče

Imamo v zalogi vseh vrst

harmonik

naše svetovno znane znamke. Previzujemo
vsako popravilo, katero strokovno izvršujemo
hitro in poceni.

ZOBNI ATELJE

Dentist

Koblar Adolf

Ljubljana, Poljanska c. 12

Ordinira od 8—12 in 2—6 ure.

Po dogovoru tudi izven teh ur. Ob
sobotah se ordinira le do 4. ure.

TISKARNA

DRUŽBA Z O. Z.

KAMNIK

Čekovni račun štev. 10.560

*

Moderno urejeno grafično
podjetje. Ustanov. l. 1900

*

Izvršuje vsa tiskarska dela
hitro, lično in po konkurenčnih cenah. Specijalna
dela: trobarvne razglednice
in prvovrstni tisk knjig

*

Nujna naročila izvrši takoj

Proračuni poštnoobratno!

*

SLATINAR

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
V LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Brzjav: „KMETSKI DOM“ — Žiro račun
pri Narodni banki — Račun poštne hranil-
nice 14.257 — Telefon 2847

Podružnici: Kamnik — Maribor

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema in jih obrestuje po 4 % brez odpovedi, po 5 % pri 3 mesečni odpovedi

Jamstvo za vse vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja.

Stanje vlog:

Din 35,000.000.-.

Rezerve:

Din 1,200.000.—.

Posojila daje proti poročtvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Oskrbuje: Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje

Preskrbuje: Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta

Blagajniške ure:

Ob delavnikih od 8.—12.^{1/2},
in od 3.—4.^{1/2}, le ob sobotah
in dnevih pred prazniki od
8.—12.^{1/2} ure.

